

Pragmatyka Służbowa Kościoła Ewangelicko–Augsburskiego w Rzeczypospolitej Polskiej

zatwierdzona na 4. Sesji Synodu X Kadencji
ze zmianami dokonany do 4. Sesji Synodu XV Kadencji włącznie
(stan prawny na 19.10.2024 r.)

SPIS TREŚCI

I.	Powszechna służba w Kościele	2	IV.	Obowiązki duchowieństwa w zakresie administracji	27
II.	Urząd duchowny	2	1.	Ewidencja wiernych	28
1.	Przepisy zasadnicze	3	2.	Księgi metrykalne	28
2.	Organizacja urzędu duchownego	3	3.	Inne księgi i dokumenty parafialne	29
2.1.	Biskupi	5	V.	Działalność ekumeniczna	30
2.1.1.	Biskup Kościoła	6	1.	Służba jedności Kościoła	30
2.1.2.	Biskup Diecezjalny	7	2.	Społeczność w rzeczach świętych	31
2.2.	Duchowieństwo prezbiteriatu	8	VI.	Strój liturgiczny i służbowy, dystynkcje pełniących urząd duchownego	32
2.2.1.	Proboszcz i Proboszcz Pomocniczy	8	1.	Strój liturgiczny duchowieństwa luterańskiego	32
2.2.2.	Proboszcz – Administrator	9	2.	Strój liturgiczny Biskupów oraz insygnia dostojników kościelnych	33
2.2.3.	Pozaparafialne stanowiska kościelne	9	3.	Strój służbowy i dystynkcje pełniących urząd kościelny	34
2.2.4.	Wikariusz	9	VII.	Prawa socjalno-bytowe pełniących urząd duchowny	34
2.3.	Diakoni	10	VIII.	Porządek przygotowania do pełnienia urzędu duchownego oraz dalszego w nim kształcenia	38
3.	Duszpasterze środowiskowi	11	1.	Studia	38
4.	Służba katechetyczna	11	2.	Praktyki studenckie	37
4.1.	Doradca metodyczny katechetyki	12	3.	Okres kandydacki	39
4.2.	Wizytatorzy	13	4.	Wikariat i dalsze okresy służby	40
III.	Obowiązki i prawa duchownego	15	5.	Porządek egzaminów Kościoła Ewangelicko – Augsburgskiego w RP	41
1.	Życie duchownego w służbie powołania	15	5.1.	Duchowni	41
2.	Szczegółowe obowiązki w zakresie czynności kościelnych i duszpasterstwa	16	5.1.1.	Egzamin „pro venia concionandi”	41
2.1.	Liturgiczne zadania i obowiązki duchownych ewangelickich	16	5.1.2.	Egzamin „pro ministerio”	42
2.2.	Służba sakramentalna Kościoła	16	5.2.	Katecheci	43
2.2.1.	Chrzest Święty	17	5.2.1.	Egzamin z pedagogiki religijnej	43
2.2.2.	Rodzice chrzestni	17	5.3.	Uwagi końcowe	44
2.2.3.	Szafarstwo Sakramentu Chrztu Świętego	18	IX.	Prawa i obowiązki osób świeckich we władzach kościelnych, świeckich pracowników kościelnych oraz wszystkich wiernych	44
2.2.4.	Powszechnie kapłaństwo w służbie katechumenów	19	X.	Przepisy końcowe	48
2.2.5.	Sakrament Ołtarza	20			
2.2.6.	Spowiedź	21			
2.3.	Duszpasterstwo małżeństwa i rodziny	22			
2.3.1.	Czynności poprzedzające zawarcie małżeństwa	23			
2.3.2.	Zawarcie małżeństwa	23			
2.3.3.	Małżeństwo o różnorodnej przynależności wyznaniowej, religijnej lub światopoglądowej	24			
2.3.4.	Małżeństwo osób rozwiedzionych	26			
2.3.5.	Szczegółowe regulacje w sprawach małżeństw i rodzin duchownych	26			
2.3.6.	Wobec domu żałoby	27			
2.4.	Duszpasterstwo w relacjach z osobami w stosunku zależności	27			

Pragmatyka niniejsza (od „pragmaty” – czynność) określa zasady służby i postępowań w Kościele Ewangelicko – Augsburskim w RP. Zgodnie z § 21 Zasadniczego Prawa Wewnętrznego (ZPW) Pragmatyka Służbowa Kościoła ma określać: prawa i obowiązki duchownych, świeckich członków władz Kościoła, pracowników Kościoła i wszystkich wiernych

I. POWSZECHNA SŁUŻBA W KOŚCIELE (POWSZECHNE KAPLAŃSTWO)

§ 1

W Chrście Świętym w imię Trójjedynego Boga, Ojca i Syna i Ducha Świętego, wszyscy zostali powołani do udziału w kapłaństwie Chrystusa i powszechnej służby w Kościele Chrystusa, aby wzajemnie budować się w wierze i świadczyć o Zmartwychwstałym Chrystusie w świecie (Rz 12,1; 1 P 2,5; 1 Kor 12,13; 1 P 4,10; Ef 2,10; 2 Kor 3,6).

§ 2

1. Powszechna służba wszystkich wierzących w Kościele znajduje swój praktyczny wymiar w indywidualnym świadectwie wiary, we współodpowiedzialności za Kościół poprzez działanie w Zgromadzeniach Parafialnych, Radach Parafialnych, Synodach Diecezjalnych, Synodzie Kościoła oraz przez udział w służbie duszpasterstw środowiskowych, organizacji i stowarzyszeń kościelnych, a także przez pełnienie funkcji liturgicznych w nabożeństwie, takich jak: czytanie Pisma Świętego, zmagawanie Powszechnej Modlitwy Kościoła, pomoc przy rozdawaniu Wieczerzy Pańskiej, śpiew.
2. Członkiem Kościoła (wiernym; osobą należącą do Kościoła) jest osoba, która:
  - 1) przyjęła Chrzest Święty z rąk duchownego Kościoła albo osoby przez niego upoważnionej; lub
  - 2) przyjęła Chrzest Święty nagły, który zgło-

szono zgodnie z § 76; lub

- 3) złożyła oświadczenie o wstąpieniu do Kościoła składając świadectwo wiary zgodnie z agendą wstąpienia do Kościoła i została do niego przyjęta przez upoważnionego duchownego, będąc pełnoletnią i ochrzczoneą; lub
  - 4) została przyjęta do Kościoła przez upoważnionego duchownego, jako niepełnoletnia i ochrzczonea, na podstawie oświadczeń woli złożonych w jej imieniu przez rodziców lub opiekunów prawnych; lub
  - 5) przystąpiła do Kościoła składając odpowiednie oświadczenie woli na ręce właściwego miejscowo Proboszcza, jeśli taka osoba była dotychczas członkiem Kościoła należącym do Światowej Federacji Luteranckiej, Wspólnoty Kościołów Ewangelickich w Europie lub Wspólnoty Porvoo;
- o ile następnie z niego nie wystąpiła zgodnie z ust. 5.
3. Przyjęcia do Kościoła, o którym mowa w ust. 2 pkt. 3 i 4, dokonuje właściwy miejscowo Proboszcz Parafii lub duchowny przez niego upoważniony, biorąc pod uwagę:
    - 1) świadectwo wiary oraz wiedzę konfesyjną osoby, która ma wstąpić do Kościoła, w tym szczerą tegoż zamiaru;
    - 2) przekonania osoby niepełnoletniej, w imieniu której złożono oświadczenie, jeśli taka osoba jest w stanie je wyrazić.
  4. Przyjęcie do Kościoła, o którym mowa w ust. 2 pkt. 3 i 4, zostaje potwierdzone poprzez sporządzenie aktu wstąpienia przez właściwego miejscowo Proboszcza Parafii.
  5. Wystąpienie z Kościoła następuje poprzez:
    - 1) złożenie pisemnego oświadczenia woli zgodnie z przynależnością parafialną osobiście lub z podpisem potwierdzonym notarialnie – z dniem otrzymania oświadczenia przez właściwą Parafię; lub

- 2) publiczne wyrzeczenie się przynależności do Kościoła lub wstąpienie do innego związku wyznaniowego w przypadku powzięcia takiej informacji przez właściwego Proboszcza – z dniem dokonania odpowiedniej adnotacji w księgach metrykalnych na podstawie uchwały Rady Parafialnej; lub
  - 3) przystąpienie do innego Kościoła, należącego do Światowej Federacji Luterńskiej, Wspólnoty Kościołów Ewangelickich w Europie lub Wspólnoty Porvoo – z dniem złożenia takiego oświadczenia we właściwej Parafii lub dokonania odpowiedniej adnotacji w księgach metrykalnych na podstawie uchwały właściwej Rady Parafialnej.
6. Nie stanowi wystąpienia z Kościoła złożenie deklaracji przynależności do parafii Kościoła Ewangelicko-Reformowanego, zgodnie z porozumieniem zawartym między oboma Kościołami.
  7. Względem osoby należącej do Kościoła Ewangelicko-Reformowanego, która złożyła deklarację przynależności do Parafii Ewangelicko-Augsburskiej, stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące członków Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego z uwzględnieniem zasad odrębnych, określonych w porozumieniu zawartym między oboma Kościołami, przy czym na gruncie przepisów o ochronie danych osoba taka staje się członkiem obu Kościołów.

§ 3

W Kościele jest pełniona służba ordynowanych zwana urzędem duchownym. Urząd ten jest pełniony w działaniu w sposób: osobowy, kolegialny i wspólnotowy w obrębie własnego Kościoła oraz ekumenicznie otwarty i aktywny w przestrzeni Kościoła Powszechnego.

II. URZĄD DUCHOWNY

1. Przepisy zasadnicze

§ 4

Jezus Chrystus, nasz Pan i Zbawiciel, Głowa Kościoła,

powołując apostołów ustanowił w Kościele urząd zwiastowania Słowa Bożego oraz sprawowania Świętych Sakramentów (Mt 28,18-20; J 20,21-23; Dz 1,8; 1 Kor 11,23-34). Luterński urząd duchowny jest urzędem posługiwania Słowa i Sakramentów („ministerium docendi evangelium et porrigendi sacramenta”).

§ 5

Konfesja Augsburska (CA art. XIV) pisze: „O urzędzie kościelnym naucza się, iż nikt w Kościele nie powinien publicznie nauczać ani wygłaszać kazań, ani udzielać Sakramentów, jeżeli nie został we właściwy sposób powołany” („rite vocatus”).

§ 6

1. Według nauki luterńskiej (ApolCA art. VII, pkt 28), duchowny luterński jest „reprezentantem osoby Chrystusa” („repraesentat Christi personam”) sprawując urząd Kościoła zwiastowania Słowa Bożego i udzielania Sakramentów Świętych czyni to „w miejsce i w zastępstwie Chrystusa” („Christi vice et loco porrigunt”). Duchowny luterński jest „minister Verbi Divini” – „sługą Słowa Bożego”. Jest z ramienia Kościoła zwiastunem Słowa Bożego i szafarzem Świętych Sakramentów. Spełniając to podstawowe zadanie zgodnie z nauką Pisma Świętego i Ksiąg Wyznaniowych Kościoła Ewangelicko – Augsburskiego (Luterńskiego) posiada władzę kluczków (J 20,21-23; CA art. XXVIII).
2. Kościół Ewangelicko – Augsburski w Rzeczypospolitej Polskiej uznaje jeden urząd duchowny, który posiada trzy posługi o nazwach:
  - a) Biskup – gr. „episkopos” (nadzorca) (Dz 20,28; Flp 1,1; Tm 3,1-7; Tt 1,7-9),
  - b) Prezbiter (Ksiądz) – gr. „presbyteros” (starszy) (Dz 16,4; 20,17),
  - c) Diakon – gr. „diaconos” (sługa, służebnica) (Dz 6,5-6; Flp 1,1).
3. Z ustanowienia Bożego Kościół powołuje do każdej z trzech posług urzędu duchownego przez

osobne wyświęcenie (ordynację).

Wyświęcenia dokonuje się przez przywołanie Ducha Świętego, modlitwę poświęcającą i nałożenie rąk. Powołanie to jest przekazaniem sukcesji apostołskiej. Kościół rozumie ją zarówno jako sukcesję wiary i nauki apostołskiej („successio fide”), jak również jako sukcesję urzędu („successio officii”). Poprzez wyświęcenie „powołanie wewnętrzne” („vocatio interna”) łączy się z „powołaniem zewnętrznym” („vocatio externa”).

Powołanie obejmuje:

wybór („electio”) – (Konsystorz dopuszcza do wyświęcenia do posługi Diakona i Księdza, Synod wybiera do posługi Biskupa),

egzamin („examinatio”) – stwierdzenie kompetencji, wyświęcenie („ordinatio”, „consecratio”) – w wyświęceniu bierze czynny udział cały Kościół we wspólnej modlitwie do Ducha Świętego wyrażonej w starokościelnej pieśni do Ducha Świętego „Veni Creator” i w modlitwie poświęcającej (konsekracyjnej) Ojcie nasz...”

4. W czasie wyświęcenia Diakona, Prezbitera (Księdza) i Biskupa przyjmujący urząd składają zgodnie z porządkiem liturgicznym nicejsko-konstantynopolitańskie wyznanie wiary i ślubowanie wierności Chrystusowi i Jego Kościołowi.
5. Prezbitero i Biskupom przysługuje tytuł Ksiądz.
6. Osoba wyświęcona zostaje wpisana na listę duchownych prowadzoną przez Konsystorz, który dokonuje nominacji na konkretne stanowisko służby.
7. Biskup Kościoła na wniosek zainteresowanego duchownego po pozytywnym zaopiniowaniu przez Biskupa Diecezjalnego, może udzielić duchownemu pisemnej zgody na podjęcie dodatkowej pracy o niedorażnym charakterze, która będzie wykonywana poza otrzymanym w ramach Kościoła mandatem.

§ 6a

1. Duchownym zabrania się kandydowania oraz

przyjmowania funkcji lub urzędów w państwowych i samorządowych organach władzy bez uzyskania uprzedniej, pisemnej zgody Biskupa Kościoła udzielonej po zasięgnięciu opinii Biskupa Diecezjalnego i właściwej Rady Parafialnej albo innego odpowiedniego organu.

2. Duchowni, którzy za zgodą Biskupa Kościoła objęli funkcję lub urzędy w państwowych i samorządowych organach władzy korzystają w tym czasie z bezpłatnego urlopu od wykonywanych czynności duchownego, nie przysługują im też w tym okresie prawa socjalno-bytowe określone w Pragmatyce, o ile Biskup Kościoła nie postanowi inaczej.
3. Powyższy zakaz nie stanowi ograniczenia w angażowaniu się duchownych w życie społeczne i publiczne w celu wypełnienia misji Kościoła oraz współdziałania dla dobra człowieka i dobra wspólnego.

§ 6b

1. Konsystorz prowadzi listę duchownych obejmującą:
  - a) czynnych duchownych, to jest zajmujących stanowiska parafialne i pozaparafialne zgodnie z przepisami kościelnymi oraz oddelegowanych do innych instytucji na podstawie odrębnych przepisów lub uchwały Konsystorza,
  - b) emerytowanych duchownych,
  - c) duchownych przebywających na urloпах innych niż określone w § 204 Pragmatyki Służbowej,
  - d) zawieszonych duchownych.
2. Skreślenie z listy duchownych następuje w razie śmierci duchownego oraz na mocy uchwały Konsystorza w następujących przypadkach:
  - a) na pisemny wniosek duchownego,
  - b) w razie odmowy przyjęcia miejsca pełnienia służby,
  - c) na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu dyscyplinarnego,
  - d) w innych przypadkach wskazanych w Pragma-

tyce Służbowej.

3. Uchwała Konsystorza jest natychmiast wykonalna.
4. W przypadku skreślenia z listy na wniosek duchownego, o ponownym jego wpisaniu na listę decyduje Konsystorz, po rozpatrzeniu pisemnego wniosku duchownego o wpisanie na listę.

§ 7

Dozgonne posłannictwo urzędu kościelnego jest nieodwołalne (Rz 12,11-29). Jeśli nawet Ksiądz, Biskup lub Diakon chciałby porzucić powołanie, a Kościół chciałby potraktować je jako niebyłe, Bóg trwa przy nim wiernie (2 Tm 2,13). Słudzy Kościoła powinni napominać się wzajemnie i dodawać otuchy, aby dobrze wykorzystywać powierzony dar łaski i wypełnić dane posłannictwo z wytrwałością, mądrością i godnością. Popieranie tego należy do zadań pastoralnych Biskupa (2 Tm 1,6-8; 4,1-5). Posiadanie urzędu jest warunkiem zatrudnienia. Zatrudnienie natomiast nie jest warunkiem urzędu.

§ 8

1. W urzędzie duchownym obowiązuje następujące starszeństwo liturgiczne:
  - Biskup Kościoła, Zastępca Biskupa Kościoła
  - Biskup Diecezjalny, Ewangelicki Biskup Wojskowy, Prezes Synodu Kościoła, o ile jest nim ordynowany duchowny
  - ordynowani profesorowie teologii ewangelickiej
  - Radcy Rady Synodalnej i Konsystorza, Radcy Rad Diecezjalnych
  - Proboszczowie Parafii i duchowni na samodzielnych stanowiskach równorzędnych
  - Proboszczowie Pomocniczy, Proboszczowie – Administratorzy
  - inni duchowni sprawujący inny rodzaj służby, o ile zdali II egzamin kościelny
  - Wikariusze, Diakoni.
2. O starszeństwie personalnym na urządach równo-

rzędnych decydują lata służby od daty ordynacji.

§ 9

1. Wszyscy duchowni Kościoła przechodzą na emeryturę w wieku 65 lat. W wyjątkowych wypadkach Konsystorz na wniosek Biskupa Kościoła, poparty pozytywną opinią Biskupa Diecezjalnego, może przedłużyć duchownemu pełnienie służby w Kościele, nie dłużej jednak niż do ukończenia 68 roku życia.
2. Przejście duchownego na emeryturę nie stanowi przeszkody do pełnienia służby pozaparafialnej w Kościele, w szczególności w ramach duszpasterstw środowiskowych, organizacji oraz komisji kościelnych.
3. Emerytowani duchowni (także będący na rencie inwalidzkiej) zachowują wszystkie prawa do tytułów i prawa wynikające z ordynacji.

2. Organizacja urzędu duchownego

2.1. Biskupi

§ 10

1. Biskupi przewodniczą całemu Ludowi Bożemu i służbie posługiwania Słowa i Sakramentów. Sprawują także urząd nadzorujący („episkope”) w Diecezji lub w całym Kościele, aby Słowo Boże czysto i wiernie było zwiastowane, i aby Sakramenty Święte były w Kościele sprawowane i udzielane zgodnie z ustanowieniem Bożym. Biskupi przekazują urząd duchowny w sposób szczególny, są oni reprezentantami urzędu sędziowskiego Chrystusa.
2. Biskupa konsekruje (wyświęca) i wprowadza na ustanowione stanowisko Biskup Kościoła, lub w jego zastępstwie Zastępca Biskupa Kościoła (jeden z Biskupów Diecezjalnych) przy czynnym udziale wszystkich uczestniczących Biskupów (przynajmniej dwóch asystentów – współkonsekratorów).

2.1.1. Biskup Kościoła

§ 11

1. Biskup Kościoła jako zwierzchnik Kościoła Ewangelicko – Augsburskiego w Polsce pełni posługę biskupią nad całym Kościołem w Polsce i poza jej granicami nad Polakami – Ewangelikami, którzy tej opieki sobie życzą. Jego jurysdykcji biskupiej podlegają wszystkie jednostki organizacyjne Kościoła i wszyscy członkowie Kościoła.
2. Biskup Kościoła czuwa nad pielęgnowaniem wspólnoty wśród Księży i wiernych i stoi na straży jedności Kościoła. Biskup Kościoła jest „pasterzem pasterzy” całego Kościoła (łac. „pastor pastorum”) w kraju i zagranicą, wspierając ich, by swoje posłannictwo pełnili z wytrwałością, mądrością i poczuciem godności urzędu.
3. Obowiązkiem Biskupa Kościoła jest wizytowanie każdej Parafii całego Kościoła raz na 10 lat.

§ 12

1. Zasady wyboru i wprowadzenia Biskupa Kościoła określają:
  - a) §§ 74 i 75 ZPW,
  - b) §§ 45-48 Regulaminu Zwierzchnich Władz Kościoła,
2. Obowiązki i prawa Biskupa Kościoła określają:
  - a) §§ 73, 76-80 ZPW,
  - b) §§ 44, 47-50 Regulaminu Zwierzchnich Władz Kościoła,
  - c) inne kościelne przepisy szczegółowe.
3. Przychód z tytułu służby duszpasterskiej Biskupa Kościoła ustala Konsystorz w porozumieniu z Radą Synodalną.

§ 13

1. Nowo wybrany Biskup Kościoła do trzech miesięcy po wyborze powinien być konsekrowany (wyświęcony) przez ustępującego Biskupa Kościoła, lub w razie jego choroby czy śmierci, przez Zastępcę Biskupa Kościoła przy czynnym udziale wszystkich obecnych Biskupów oraz uroczyscie

wprowadzony w posługę Biskupa Kościoła.

2. Jeżeli nowo wybranym Biskupem Kościoła jest jeden z dotychczasowych Biskupów Diecezjalnych, wówczas nie stosuje się ponownej konsekracji przez modlitwę i włożenie rąk Biskupów, lecz nowy Biskup – Elekt wyraża wolę objęcia stanowiska Biskupa Kościoła, składa odpowiednie ślubowanie i uroczyscie zostaje wprowadzony na swe nowe stanowisko, zgodnie z porządkiem agendarym.
3. Insygnium urzędu Biskupa Kościoła jest krzyż biskupi, który stanowi własność Kościoła i przekazywany jest kolejnym następcom. Biskup Kościoła nosi krzyż złoty na podwójnym łańcuchu.
4. Biskup Kościoła, który przechodzi w stan spoczynku lub nie został wybrany na kolejną kadencję zachowuje tytuł Biskupa i prawo używania krzyża biskupiego.
5. Biskup Kościoła, który nie został wybrany na kolejną kadencję zostaje przez Kościół skierowany na inne stanowisko służby. Jeśli kadencja kończy się po ukończeniu 60 roku życia, ma prawo przejścia na wcześniejszą emeryturę.

§ 14

1. Na podstawie Regulaminu Zwierzchnich Władz § 50 u. 1, lit. g Biskup Kościoła zwołuje Konferencję Biskupów.
2. Do kompetencji Konferencji Biskupów należy:
  - a) przygotowywanie opracowań priorytetów działań w Kościele,
  - b) troska o pogłębianie pracy teologicznej,
  - c) ustalanie kalendarza najważniejszych uroczysności kościelnych,
  - d) kreowanie polityki kadrowej Kościoła,
  - e) ustalanie Parafii i duchownych prowadzących wikariaty,
  - f) wypracowywanie dokumentów teologicznych i stanowisk w aktualnych sprawach,

§ 15

1. Biskup Kościoła zwołuje Ogólnopolską Konferencję Duchownych. .
2. Do kompetencji Ogólnopolskiej Konferencji Duchownych należy:
  - a) wybór 15 księży (prezbiterów) delegatów i ich zastępców do Synodu Kościoła,
  - b) typowanie trzech duchownych (spośród prezbiterów i biskupów) na urząd Biskupa Kościoła.
3. Biskup Kościoła może też według potrzeb zwołać Teologiczną Ogólnopolską Konferencję Duchownych.

2.1.2. Biskup Diecezjalny

§ 16

1. Biskup Diecezjalny jest duchowym zwierzchnikiem Diecezji i jest „pasterzem pasterzy” (łac. „pastor parvorum”) swojej Diecezji. Czuwa nad pielęgnowaniem wspólnoty. Biskup Diecezjalny odpowiada za życie duchowe Diecezji, sprawuje nadzór nad wszystkim duchownymi, katechetami na terenie Diecezji, czuwa nad zwiastowaniem Słowa Bożego i sprawowaniem Sakramentów Świętych w swojej Diecezji. Biskup czuwa nad zachowaniem jedności i jest za nią odpowiedzialny. Jego jurysdykcji biskupiej podlegają wszystkie jednostki organizacyjne i wszyscy wierni Diecezji.
2. Obowiązkiem Biskupa Diecezjalnego jest wizytowanie Parafii swojej Diecezji raz na 5 lat.

§ 17

1. Zasady wyboru i wprowadzenia Biskupa Diecezjalnego określają:
  - a) §§ 46 i 52 ZPW,
  - b) §§ 25-26 Regulaminu Diecezjalnego,
  - c) Regulamin Wyborów Biskupa Diecezjalnego.
2. Obowiązki i prawa Biskupa Diecezjalnego określają:
  - a) § 53 ZPW,
  - b) §§ 24, 27-29 Regulaminu Diecezjalnego,
  - c) inne kościelne przepisy szczegółowe.

3. Biskup Diecezjalny jest zobowiązany do zwołowania Konferencji Księży w Diecezji przynajmniej raz w kwartale. Konferencja Księży w Diecezji ustala harmonogram najważniejszych wydarzeń w Diecezji, ma prawo do wnoszenia wniosków do Synodu Diecezjalnego, wybiera kandydatów na Biskupa Diecezjalnego (Reg. Diec. § 25 pkt 2a)
4. Przychód z posługi pasterskiej Biskupa Diecezjalnego ustala Rada Diecezjalna.

§ 18

1. Nowo wybrany przez Synod Diecezjalny Biskup Diecezjalny do trzech miesięcy po zatwierdzeniu przez Konsystorz powinien być konsekrowany (wyświęcony) i uroczystie wprowadzony w swój urząd przez Biskupa Kościoła i pozostałych Biskupów.
2. Insygnium urzędu Biskupa Diecezjalnego stanowi krzyż biskupi, który jest własnością Diecezji i jest przekazywany kolejnym następcom. Biskup Diecezjalny nosi srebrny krzyż.
3. Biskupowi Diecezjalnemu przechodzącemu w stan spoczynku przysługuje tytuł Biskup i prawo używania krzyża biskupiego.

§ 19

Biskup Diecezjalny, który jest jednocześnie Proboszczem Parafii, w razie niewybrania na następną kadencję pozostaje dalej Proboszczem z prawem używania krzyża biskupiego i tytułu Biskupa, lecz bez prawa używania tytułu Biskupa Diecezjalnego. Podlega on jurysdykcji nowego Biskupa Diecezjalnego.

§ 20

1. Jeśli pozwala na to sytuacja materialna Diecezji, Synod Diecezjalny na wniosek Rady Diecezjalnej może systemizować stanowisko biskupie w Diecezji jako nie łączone ze stanowiskiem Proboszcza Parafii lub równorzędnym. Jednocześnie musi zostać wyznaczona siedziba Biskupów tej Diecezji. Rolę kościoła katedralnego będzie pełnił najbliż-

szy siedziby biskupiej kościół parafialny.

2. Systemizacja, o której mowa w pkt. 1 może być wprowadzana w życie wraz z początkiem kadencji nowo wybranego Biskupa Diecezjalnego lub w trakcie kadencji za zgodą urzędującego Biskupa, który rezygnuje wówczas z równoległe zajmowanego stanowiska służby.
3. Wszelkie koszty tego rozwiązania (utrzymanie siedziby, biura i zapewnienie przychodu ze służby itd.) ponosi Diecezja we własnym zakresie i w żadnym wypadku nie mogą one obciążać funduszy ogólnokościelnych.

§ 21

W przypadku przyjęcia przez Diecezję systemizacji, o której mowa w § 20 Biskup Diecezjalny, który nie został wybrany na kolejną kadencję przejmuje stanowisko swojego następcy zgodnie z obowiązującym prawem lub zostaje przez Kościół skierowany na inne stanowisko służby. Jeśli kadencja kończy się po 60 roku życia ma prawo przejścia na wcześniejszą emeryturę.

§ 22

W sprawach administracyjnych zastępcą Biskupa Diecezjalnego jest Kurator Diecezjalny.

2.2. Duchowieństwo presbiteriatu

§ 23

1. Księża ordynuje Biskup Kościoła lub z jego upoważnienia Biskup Diecezjalny Diecezji, z której pochodzi ordynowany lub w której odbywa się ordynacja. Księżom powierzona jest w Kościele szczególna posługa zwiastowania Słowa Bożego oraz sprawowania i udzielania Sakramentów Świętych, a także opieka duszpasterska i przewodniczenie Ludowi Bożemu określonego miejsca.
2. Zasady dopuszczenia do urzędu w tej posłudze regulują przepisy ZPW § 18.

2.2.1. Proboszcz i Proboszcz Pomocniczy

§ 24

1. Proboszcz jest „pasterzem” swojej Parafii (łac. „pastor”), jest duchownym zwierzchnikiem Parafii i wszystkich Księża parafialnych, a z mocy ordynacji jest sługą Chrystusa i Jego Kościoła, który czuwa nad zachowaniem w Parafii czystości zwiastowania Słowa Bożego, nauki Kościoła, moralności i karności chrześcijańskiej oraz krzewieniem życia religijnego w Parafii. Jego zastępcą i pomocnikiem w wykonywaniu tychże obowiązków jest Proboszcz Pomocniczy lub Wikariusz najstarszy służbą w Kościele licząc od dnia ordynacji. Proboszcz zobowiązany jest do zapewnienia zwiastowania Słowa Bożego, sprawowania i udzielania Świętych Sakramentów, zgodnie z ustanowieniem ich przez Jezusa Chrystusa, odprawiania ślubów i pogrzebów itp. Na mocy prawa kościelnego administruje Parafią i wraz z Radą Parafialną odpowiada za gospodarkę parafialną. Reprezentuje Parafię na zewnątrz. Angażuje się w życie społeczne lokalnej społeczności.
  2. Proboszcz zobowiązany jest do zamieszkania i urzędowania w plebanii lub w innym odpowiednim pomieszczeniu, które udostępnia mu do dyspozycji Parafia.
  3. W Parafii, na mocy uchwały Zgromadzenia Parafialnego na wniosek Rady Parafialnej, może być wybrany jeden Proboszcz Pomocniczy.
  4. Proboszcz jest odpowiedzialny za prowadzenie kancelarii parafialnej, przydziela pracę Proboszczowi Pomocniczemu, Wikariuszom, Diakonom i świeckim pracownikom Parafii oraz kontroluje ich pracę.
- W razie chwilowej nieobecności Proboszcza lub chwilowej niemożności sprawowania funkcji proboszczowskich przez Proboszcza, jego zastępcą jest proboszcz pomocniczy lub najdłużej pełniący służbę w parafii wikariusz.

§ 25

Zasady wyboru, wprowadzenia, obowiązki i prawa Proboszcza (Proboszcza Pomocniczego) oraz wzajemne relacje między Proboszczem, Radą Parafialną i Parafią określają:

- a) §§ 36-39 ZPW,
- b) §§ 42-51 Regulaminu Parafialnego,
- c) inne kościelne przepisy szczegółowe.

§ 26

1. Proboszcz lub Proboszcz Pomocniczy, któremu Zgromadzenie Parafialne w trybie przewidzianym przez § 49 Regulaminu Parafialnego nie przedłużyło kadencji, pozostaje na stanowisku do czasu wprowadzenia w pełnienie czynności nowego Proboszcza powołanego w drodze wyborów albo mianowania Proboszcza-Administratora.
2. Proboszcz lub proboszcz Pomocniczy, który nie otrzymał przedłużenia kadencji, postawiony jest do dyspozycji Konsystorza.

2.2.2. Proboszcz – Administrator (mianowany przez Konsystorz)

§ 27

1. Na wniosek Biskupa Kościoła i w porozumieniu z Biskupem Diecezjalnym, Wikariusz, który zdał II egzamin kościelny względnie inny duchowny po II egzaminie kościelnym, może być przez Konsystorz mianowany Administratorem Parafii z tytułem Proboszcza.
2. Tryb mianowania i szczególne uwarunkowania służby Proboszcza – Administratora (mianowanego) określają:
  - a) § 40 ZPW,
  - b) § 52 Regulaminu Parafialnego.
3. Proboszczowi – Administratorowi przysługują w Parafii wszystkie uprawnienia Proboszcza. Może on jednak zostać za zgodą Biskupa Diecezjalnego przeniesiony przez Konsystorz na inne stanowisko służbowe.
4. Koszty przeprowadzki pokrywa Konsystorz.

2.2.3. Pozaparafialne stanowiska kościelne

§ 28

1. Kościół powołuje według potrzeb duchownych, którzy zdali II egzamin kościelny, także na pozaparafialne stanowiska kościelne, m.in.:
  - a) Rektora Domu Rekolekcyjnego Księży Kościoła Ewangelicko – Augsburskiego w RP,
  - b) Duszpasterza akademickiego studentów teologii ewangelickiej,
  - c) Duszpasterzy akademickich w miastach akademickich,
  - d) Duszpasterzy młodzieżowych,
  - e) Duszpasterzy ewangelizacyjno-misyjnych,
  - f) Wizytatorów nauczania kościelnego i doradców metodycznych,
  - g) Kapelanów Wojskowych,
  - h) Kapelanów szpitalnych,
  - i) Kapelanów więziennictwa,
  - j) Redaktorów wydawnictw kościelnych.
2. Powołanym na te stanowiska duchownym przysługują wszystkie prawa Proboszcza Parafii lub inne, o ile stanowią tak stosowne przepisy kościelne.
3. Powołanie to, zwłaszcza gdy funkcja pozaparafialna nie jest związana z pracą w Parafii, jest jednoznaczne z zapewnieniem przychodu ze służby przez organ powołujący na poziomie odpowiadającym przychodom Proboszczów o równorzędnym starszeństwie (nie dotyczy Kapelanów pozostających w swej służbie na etatach państwowych).

2.2.4. Wikariusz

§ 29

Wikariat jest okresem służby pomocniczej duchownego w Kościele, a jednocześnie okresem dalszego praktycznego przygotowania i nauki służby duchownego w Kościele.

§ 30

1. Wikariat rozpoczyna się pod bezpośrednim nadzorem Proboszcza lub Proboszcza – Administratora w Parafiach do tego wyznaczonych. Listę tych Pa-

rafii ustala Konferencja Biskupów.

- a) Pierwszy okres wikariatu w wyznaczonej do tego Parafii powinien trwać minimum dwa lata.
  - b) W celu odpowiedniego przygotowania do samodzielnego prowadzenia Parafii Konsystorz ma prawo do przeniesienia Wikariusza po dwóch latach dla kontynuowania wikariatu w innej Parafii.
2. Konsystorz może skierować Wikariusza do odbywania części wikariatu na innym niż parafialne stanowisku w służbie Kościoła.

§ 31

Czynności kościelne wypełnia Wikariusz na zlecenie Proboszcza.

- a) Wikariusz ma obowiązek:
  - prowadzić lekcje religii
  - uczestniczyć w nauce confirmacyjnej prowadzonej przez Proboszcza lub prowadzić ją
  - prowadzić spotkania młodzieżowe na terenie Parafii
  - uczestniczyć w nabożeństwach prowadzonych przez Proboszcza i na jego zlecenie prowadzić je samodzielnie
  - uczestniczyć w zajęciach chóru, koła niewiast i stowarzyszeń parafialnych oraz przeprowadzać odwiedziny domowe (najpierw u boku Proboszcza, następnie samodzielnie na jego zlecenie).
- b) W pierwszym okresie pracy Wikariusz jest zobowiązany przedkładać Proboszczowi:
  - tekst kazania napisanego „in extenso”
  - konspekt kazaliów
  - konspekt godzin biblijnych
  - konspekty lekcji religii
  - zakres tematyczny spotkań młodzieży.
- c) Wikariusz w pierwszym okresie wikariatu jest wprowadzony przez Proboszcza w posługę duszpasterską przez towarzyszenie Proboszczowi w ich wykonywaniu, po czym na zlece-

nie Proboszcza wypełnia je samodzielnie.

- d) Wikariusz jest zobowiązany, a Proboszcz winien to umożliwić, do poznania zasad prowadzenia ksiąg metrykalnych i innych zapisów osobowych w Parafii, zasad prowadzenia ksiąg i działalności administracyjno-finansowych.

§ 32

Obowiązkiem duchownego prowadzącego wikariat jest wpływanie swoją postawą i przykładem życia na przyszłą formację duchową Wikariusza poprzez rozmowy duszpasterskie i wspólną pracę duszpasterską. Proboszcz lub Biskup powinien być ojcem duchowym dla Wikariusza.

§ 33

Parafia przyjmująca Wikariusza zobowiązana jest przedstawić Konsystorzowi do akceptacji warunki socjalno-bytowe przygotowane dla Wikariusza.

§ 34

Wikariusz w zasadzie nie powinien pozostawać na swoim stanowisku dłużej niż 4 lata. W trzecim roku po ordynacji Wikariusz ma obowiązek zgłosić się do II egzaminu kościelnego „pro ministerio”.

§ 35

Koszty przeprowadzek wynikających ze zmiany miejsca służby w okresie wikariatu i przeniesienia na stanowisko Proboszcza – Administratora pokrywa Konsystorz.

2.3. Diakoni

§ 36

1. Urząd duchowny w posłudze Diakona pełnią osoby (kobiety i mężczyźni), które w zależności od rodzaju przygotowania podejmują w Kościele:
  - a) pracę charytatywną,
  - b) pomocniczą służbę Słowa Bożego w Parafii obejmującą między innymi: odprawianie nabożeństw z wygłaszaniem kazań, sprawowanie Sakramentów Świętych, udzielanie ślubów kościelnych, przewodniczenie pogrzebom, nau-

czanie kościelne wśród dzieci i młodzieży, pracę ewangelizacyjno-misyjną, pracę wśród różnych środowisk parafialnych, pracę w kancelarii parafialnej.

2. Z zastrzeżeniem § 37, Diakoni otrzymują ordynację diakonacką po odpowiednim teologicznym przygotowaniu do służby w Kościele na poziomie magistra teologii ewangelickiej, odbyciu praktyki kandydackiej, zdaniu egzaminu „pro venia concionandi” oraz dopuszczeniu do ordynacji przez Konsystorz.
3. Z zastrzeżeniem § 37, Diakonów ordynuje Biskup Kościoła lub z jego upoważnienia Biskup Diecezjalny Diecezji, z której pochodzi ordynowany lub w której odbywa się ordynacja.
4. Dotychczasowe „wprowadzenie w urząd nauczania kościelnego” uznaje się z mocy prawa za równoważne z ordynacją diakonacką.
5. Parafia przyjmująca Diakona zobowiązana jest przedstawić Konsystorzowi do akceptacji warunki socjalno-bytowe dla Diakona.

§ 37

Szczególną formą pełnienia urzędu Diakona jest posługa wyświęconych Diakonów (-ów) skupionych wokół Domów Macierzystych, których przygotowanie do służby, wyświęcenie, prawa i obowiązki, w tym również uprawnienia w zakresie pełnienia pomocniczej służby w Parafiach, a także organizację określają osobne statuty.

3. Duszpasterze środowiskowi

§ 38

W celu intensyfikacji służby duszpasterskiej i misyjnej obecności Kościoła w określonych środowiskach Kościół powołuje według potrzeby duszpasterstwa środowiskowe.

§ 39

Duszpasterstwa środowiskowe posiadają struktury adekwatne do struktur Kościoła (szczebel ogólnoko-

ścielny, diecezjalny, parafialny) lub struktury określone przez stosowne dla nich przepisy.

§ 40

Duszpasterze środowiskowi podlegają w zakresie pełnienia tej służby adekwatnie do powyższego jurysdykcji właściwego Biskupa Diecezjalnego lub innego przełożonego, określonego przez stosowne przepisy.

§ 41

Naczelnych Kapelanów duszpasterstw środowiskowych wprowadza w funkcję Biskup Kościoła; Kapelanów Diecezjalnych wprowadza Biskup Diecezjalny z Kapelanem Naczelnym, jeśli nie stanowią inaczej przepisy. Kapelanów wprowadzają Kapelani Diecezjalni.

§ 42

Duszpasterze środowiskowi (Kapelani wojskowi, szpitalni, więzienni itd.) pełnią swą służbę, łącząc ją z pracą parafialną, chyba że stosowne przepisy stanowią inaczej. Łączenie służby parafialnej z duszpasterstwem środowiskowym wymaga uzgodnienia z właściwą Radą Parafialną.

§ 43

Do obowiązków duszpasterzy środowiskowych należy:

1. Otaczanie opieką duszpasterską członków Kościoła przebywających w określonych środowiskach.
2. Podejmowanie środowiskowej działalności misyjnej, wykraczającej poza ramy Kościoła.
3. Współpraca z duchownymi parafialnymi w realizacji środowiskowej służby duszpasterskiej i koordynacja działań duszpasterskich ze szczególnym uwzględnieniem przesyłania do Parafii macierzystych informacji o zaistnieniu kontaktów duszpasterskich z ich członkami.
4. Wykonywanie innych zadań i czynności szczegółowych, określonych w obowiązujących dla poszczególnych duszpasterstw statutach, regulaminach lub innych przepisach.

§ 44

Duszpasterze środowiskowi mają prawo żądać od Parafii pisemnych informacji o parafianach, przebywających odpowiednio w wojsku, szpitalach, więzieniach itd. w obszarze ich działania.

§ 45

Duchowni parafialni zobowiązani są do rzetelnej współpracy z duszpasterzami środowiskowymi dla dobra członków swych Parafii, ze szczególnym uwzględnieniem obowiązku pisemnego informowania duszpasterzy środowiskowych o parafianach, którzy znaleźli się w obszarze ich duszpasterskiego działania.

4. Służba katechetyczna**§ 46**

Zadaniem służby katechetycznej jest stymulowanie rozwoju wiary i życia religijnego (kościelnego) członków Kościoła, zwłaszcza zaś dzieci i młodzieży.

§ 47

Służbę katechetyczną pełnią Księża i Diakoni oraz katecheci z wykształceniem akademickim na podstawie powołania przez Biskupa Kościoła. W razie braku katechetek i katechetów z wyższym wykształceniem teologicznym lub katechetycznym, Biskup Kościoła na wniosek Biskupa Diecezjalnego może udzielić misji kanonicznej do nauczania kościelnego także innym osobom odpowiednio przygotowanym do prowadzenia nauczania kościelnego w szkole i w Parafii.

§ 48

Powołanie, o którym mowa w § 47, może nastąpić po zdaniu przez kandydata do służby egzaminu katechetycznego przed Kościelną Komisją Egzaminacyjną.

§ 49

Katecheci w zależności od uwarunkowań lokalnych pełnią służbę nauczania w szkołach i innych placówkach wychowawczo-oświatowych, w parafiach lub w innych miejscach wskazanych w porozumieniu

między Ministerstwem Edukacji Narodowej a Kościołem Ewangelicko–Augsburskim.

§ 50

Gdy ustalenia Ministerstwa Edukacji Narodowej i Kościoła Ewangelicko – Augsburgskiego na to pozwalają, katecheci finansowani i wynagradzani są przez władze oświatowe. Gdy liczba katechizowanych (dzieci) jest niewystarczająca, by systemizować punkt katechetyczny odpowiadający wymogom porozumienia między Ministerstwem Edukacji Narodowej i Kościołem Ewangelicko–Augsburskim – finansowanie nauczania i wynagrodzenie katechety przejmuje Kościół przez swe jednostki organizacyjne.

4.1. Doradca metodyczny katechetyki**§ 51**

1. Dla zapewnienia doradztwa metodycznego i merytorycznego dla katechetów w Diecezjach powołuje się doradców metodycznych. W zależności od uwarunkowań lokalnych podejmują oni działanie we współpracy z metodycznymi służbami oświatowymi lub w ramach struktur kościelnych.
2. Do zakresu zadań doradcy metodycznego należy organizowanie w Diecezji lub jej części doradztwa metodycznego i merytorycznego dla katechetów poprzez:
  - a) diagnozowanie stanu kwalifikacji katechetów i inspirowanie ich do różnych form doskonalenia,
  - b) organizowanie: warsztatów metodycznych, konsultacji zespołowych i indywidualnych dla katechetów w swojej placówce bazowej, w placówkach zainteresowanych katechetów lub w innych ośrodkach kościelnych,
  - c) prowadzenie zajęć otwartych lub organizowanie takich zajęć prezentowanych przez doświadczonych katechetów wraz z ich omówieniem,
  - d) udział w zajęciach katechetów zainteresowanych pomocą lub wskazanych przez wizytatora wraz z przekazaniem instruktażu metodycznego,

- e) sprawowanie szczególnej opieki metodycznej nad katechetami rozpoczynającymi pracę,
- f) opracowywanie materiałów metodycznych dla katechetów i upowszechnianie ich,
- g) organizowanie wymiany doświadczeń katechetów w zakresie stosowanych metod, technik i środków kształcenia,
- h) gromadzenie, opracowywanie i upowszechnianie informacji pedagogicznych dotyczących warsztatu pracy katechetów.

4.2. Wizytatorzy

§ 52

1. Urząd Wizytatora Nauczania Kościelnego ustanawia się w Kościele Ewangelicko–Augsburskim w RP na podstawie Zasadniczego Prawa Wewnętrznego § 77 pkt 10, § 51 pkt 1c oraz w oparciu o Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14.04.1992, 11, pkt 1 a. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w szkołach publicznych (Dz.U. nr 36 poz. 155 ze zm.)
  2. Na szczeblu ogólnokościelnym ustanawia się Urząd Wizytatora Generalnego, a na szczeblu diecezjalnym – Urząd Wizytatora Diecezjalnego.
  3. Lista wizytatorów przekazywana jest do wiadomości odpowiednim organom sprawującym nadzór pedagogiczny, zgodnie z właściwością kompetencyjną i terytorialną.
  4. Uprawnienia wizytacyjne Proboszczów wynikają z istniejących przepisów prawa kościelnego i regulowane są odrębną instrukcją.
  5. Urząd Wizytatora Nauczania Kościelnego powołany zostaje dla wspierania Biskupów w ich zadaniach duszpasterskich, związanych z pełnionym urzędem, a zwłaszcza w zakresie wychowania dzieci i młodzieży, w oparciu o Słowo Apostolskie: „Pilnuj siebie samego i nauki, trwaj w tym, bo to czyniąc i siebie samego zbawisz, i tych, którzy cię słuchają” (1 Tm 4,16) oraz: „A jeśli ktoś o swoich, zwłaszcza o domownikach nie ma starania, ten zaparł się wiary i jest gorszy od niewierzącego” (1 Tm 5,8).
6. Wizytator sprawuje nie tylko funkcje kontrolno – nadzorcze, wobec osób prowadzących nauczanie kościelne i to zarówno duchownych, jak i świeckich, ale jest także ich doradcą metodycznym w wypełnianiu powierzonych im przez Kościół zadań i obowiązków.

§ 53

1. Terenem działania Wizytatora Generalnego jest cały Kościół, a Wizytatora Diecezjalnego – Diecezja, w której jest czynny jako duchowny lub katecheta.
2. Rada Diecezjalna może ustanowić dla swojej Diecezji większą liczbę wizytatorów, z których każdemu przydziela się określony okręg Diecezji, zwany Rejonem Wizytacyjnym.

§ 54

1. Wizytacji nauczania kościelnego prowadzonego przez uczącego, który sam jest także wizytatorem, dokonuje Wizytator Generalny.
2. W przypadku, gdy Wizytator Generalny sam prowadzi nauczanie kościelne, wizytacji tego nauczania dokonuje Biskup Kościoła lub wyznaczony przez niego Biskup Diecezjalny.

§ 55

1. Wizytatorem może być duchowny lub katecheta z wykształceniem akademickim i co najmniej z siedmioletnim stażem w nauczaniu kościelnym – lekcjach religii.
2. Wizytatorów Nauczania Kościelnego powołuje i odwołuje Biskup Kościoła. W sprawie Wizytatora Generalnego Biskup Kościoła zasięga opinii Konferencji Biskupów, poprzez typowanie Ogólnopolskiej Konferencji Duchownych. W sprawie Wizytatorów Diecezjalnych Biskup Kościoła zasięga opinii Rady Diecezjalnej.
3. Wizytatorzy wizytują nauczanie kościelne (naukę

- religii) w szkołach, przedszkolach i punktach katechetycznych oraz nauczanie kościelne na nabożeństwach dla dzieci – Szkółkach Niedzielných zgodnie z terytorialną właściwością kompetencji.
4. O planowanej wizytacji informują: Wizytator Generalny Biskupa wizytowanej Diecezji, Wizytator Diecezjalny – Proboszcza wizytowanej Parafii.
  5. Zgodnie z terytorialną właściwością kompetencji wizytatorom towarzyszyć mogą właściwi miejscowo: Biskup, wizytator, Proboszcz.
  6. Wizytatorzy mają prawo wnioskować o przyznanie katechecie statusu nauczyciela mianowanego lub awansu do kolejnych grup zawodowych.

§ 56

1. Na wniosek Rady Diecezjalnej, Synodu Diecezjalnego lub zalecenie Biskupa Kościoła, Biskup Diecezjalny dla wizytacji nauczania kościelnego na nabożeństwach dla dzieci – Szkółkach Niedzielných, może powołać odrębnych wizytatorów.
2. Kandydatami na wizytatorów Szkółek Niedzielných mogą być duchowni lub świeccy pracownicy Kościoła, posiadający odpowiednie przygotowanie i doświadczenie w tej pracy. Kandydatów typuje Rada Diecezjalna.

§ 57

1. Generalny Wizytator Nauczania Kościelnego podejmuje działania wizytacyjne z własnej inicjatywy, na polecenie Biskupa Kościoła lub na umotywowany wniosek Biskupa Diecezjalnego względnie Wizytatora Diecezjalnego.
2. Do zadań Wizytatora Generalnego należy w szczególności:
  - a) dokonywanie czynności wizytacyjnych na terenie Diecezji po uprzednim powiadomieniu Biskupa Diecezjalnego, a w razie jego nieobecności – Rady lub Kuratora Diecezjalnego,
  - b) organizowanie i koordynowanie w przynależnym mu zakresie prac i działalności Wizytatorów Diecezjalnych,

- c) występowanie z inicjatywami wizytacyjnymi w poszczególnych Diecezjach lub ich Rejonach,
- d) przedkładanie wg właściwości zaleceń i wniosków powizytacyjnych, w tym wniosków na ręce Biskupa Kościoła, Biskupów Diecezjalnych i Wizytatorów Diecezjalnych,
- e) w oparciu o uzyskane wiarygodne informacje o przejawach nietolerancji i łamania zasady równości wobec Kościoła, formułowanie projektów pism stanowiących oficjalną reakcję Władz Kościoła na wymienione wyżej przejawy naruszania prawa,
- f) składanie okresowych sprawozdań ze swojej działalności Biskupowi Kościoła oraz Synodalnej Komisji Wychowania Chrześcijańskiego,
- g) przedkładanie w/w organom wniosków w sprawie modyfikacji programów i metod nauczania kościelnego oraz treści podręczników, materiałów pomocniczych, dokształcania katechetycznego itp.,
- h) prowadzenie dokumentacji dotyczącej dokonywanych czynności wizytacyjnych i związanych z tym czynności biurowych.

§ 58

1. Diecezjalny Wizytator Nauczania Kościelnego podejmuje swoje czynności wizytacyjne w Diecezji z własnej inicjatywy, z polecenia Biskupa Diecezjalnego, Biskupa Kościoła bądź Wizytatora Generalnego lub na umotywowany wniosek Proboszcza.
2. Do zadań Wizytatora Diecezjalnego należy w szczególności:
  - a) dokonywanie czynności wizytacyjnych nauczania kościelnego na terenie wszystkich Parafii lub wskazanego Rejonu Wizytacyjnego Diecezji,
  - b) wykonywanie innych zadań wynikających z § 48 pkt 4 stosownie do właściwości terytorialnej i podległości wobec Władz Kościelnych

nych.

§ 59

1. Wizytatorzy w ciągu 14 dni sporządzają i przedstawiają do podpisu wizytowanej osobie protokół powizytacyjny, który w odpisie dołączany jest do jej akt osobowych, prowadzonych przez Parafię lub Diecezję.
2. Wizytatorzy formułują wnioski wizytacyjne na użytek Władz Kościelnych, zlecających dokonanie wizytacji, z odpisem do nadrzędnego organu wizytacyjnego.
3. Wizytowani mają możliwość ustosunkowania się do treści protokołu powizytacyjnego, w tym do wniesienia odwołania w terminie 14 dni od daty przedstawienia im protokołu do podpisu. Przez ten czas odpis protokołu udostępniany jest do wglądu wizytowanej osobie. Odwołanie to wnosi się za pośrednictwem wizytatora dokonującego wizytacji do wizytatora nadrzędnego, z odpisem do Biskupa Diecezjalnego. Odwołania od decyzji Wizytatora Generalnego wnoszą się za jego pośrednictwem do Biskupa Kościoła z odpisem do Biskupa Diecezjalnego.

§ 60

1. Koszty związane z wypełnianiem obowiązków przez wizytatorów pokrywane są w następujący sposób:
  - a) koszty działania Wizytatora Generalnego ponosi Konsystorz Kościoła Ewangelicko – Augsburskiego,
  - b) koszty działania Wizytatora Diecezjalnego pokrywane są z funduszy Diecezji.
2. Koszty powyższe muszą być ujęte w preliminarzach budżetowych odpowiednich jednostek organizacyjnych Kościoła.
3. Preliminarze przygotowane przez Wizytatorów powinny być przedkładane do zatwierdzenia odpowiednim organom jednostek organizacyjnych Kościoła, każdorazowo do końca stycznia danego

roku kalendarzowego.

III. OBOWIĄZKI I PRAWA DUCHOWNEGO

1. Życie duchownego w służbie powołania

§ 61

1. Aby być dobrym pasterzem owczarni Jezusowej, duchowny poddaje swe osobiste życie działaniu Ducha Świętego i stale wzmacnia swą społeczność z Panem Kościoła przez modlitwę i regularne czytanie Pisma Świętego.
2. Duchowny, zachęcając innych do pobożnego życia, powinien sam być przykładem i wzorem. Licząc się ze swoim powołaniem, zachowuje zawsze godność tego powołania i baczy, aby niegodnym zachowaniem nie niszczyć owoców pracy kaznodziejskiej i duszpasterskiej.
3. Duchowny jest zobowiązany do przestrzegania tajemnicy rozmów duszpasterskich jako tajemnicy spowiedzi.
4. Duchowny ewangelicki jest odpowiedzialny przed właściwymi władzami kościelnymi za swoje nauczanie i postępowanie. Powinien on zawsze pamiętać, że jego pieczy powierzony jest Lud Boży i że będzie kiedyś zdawał rachunek przed Bogiem ze swego szafarstwa.

§ 62

Duchowny jest obowiązany pod odpowiedzialnością dyscyplinarną do ścisłego przestrzegania praw i kompetencji wynikających z pełnionego stanowiska. Nie wolno mu dokonywać na terenie obcej Parafii czynności religijnych czy to w kościele (kaplicy), czy w domu, czy też dla obcych parafian poza obrębem ich Parafii bez pisemnego zezwolenia właściwego Proboszcza, z wyjątkiem udzielania Komunii Świętej chorym.

§ 63

Do obowiązków duszpasterskich duchownego należy opieka nad ubogimi, sierotami, osobami pozbawionymi wolności, starcami, niepełnosprawnymi członkami Parafii, odwiedzanie chorych i nieszczęśliwych,

zwłaszcza pozostałej po zmarłym rodziny celem nieienia im pociechy religijnej i wszelkiej potrzebnej pomocy, odwiedzanie rodzin oraz osób samotnych, nawiązanie z nimi osobistego kontaktu. W szczególności dotyczy to małżeństw o różnej przynależności konfesyjnej oraz osób stojących z dala od Kościoła.

§ 64

Troskliwą opieką powinien duchowny otoczyć dzieci i młodzież swego zboru, osobiście bądź przez współpracowników nauczania kościelnego, kierować nabożeństwami dla dzieci (Szkółka Niedzielna), przygotowywać młodzież do konfirmacji, opiekować się młodzieżą pokonfirmacyjną i chórem kościelnym. W ośrodkach akademickich powinien Proboszcz otaczać troskliwą opieką młodzież studiującą, zgromadzać ją i dbać o jej duchowe potrzeby.

§ 65

1. Proboszczowie Parafii, z których młodzież udaje się na studia wyższe, mają obowiązek zawiadamiać o tym Proboszczów w ośrodkach akademickich z podaniem nazwisk i adresów studentów, a to w celu ułatwienia Proboszczom pracującym w ośrodkach akademickich nawiązania ze studentami kontaktu.
2. Proboszczowie Parafii, z których młodzież powołana została do służby wojskowej lub wierni przebywają w zakładach karnych są zobowiązani przesyłać informacje właściwym duszpasterzom środowiskowym.

§ 66

Duchowny ma obowiązek wspierania pracy ewangelizacyjno-misyjnej i Diakonii Kościoła.

2. Szczególne obowiązki w zakresie czynności kościelnych i duszpasterstwa

2.1. Liturgiczne zadania i obowiązki duchownych ewangelickich

§ 67

1. Obowiązkiem Biskupa i Proboszcza jest dozоровanie, aby na terenie jego Diecezji i Parafii była używana aktualna Agenda, Lecjonarz i Śpiewnik Kościelny.
2. Obowiązkiem wszystkich sprawujących jakiegokolwiek funkcje liturgiczne i katechetyczne w Kościele jest wdrażanie tak dzieci, jak młodzieży oraz dorosłych w życie liturgiczne Kościoła ("vivere cum ecclesia"), nauczanie Słowa Bożego także przez liturgię Kościoła, zachęcanie ich do pełnienia także funkcji liturgicznych w nabożeństwie (np. lektor – czytanie Słowa Bożego, zmagawanie Powszechnej Modlitwy Kościoła, pomoc przy rozdawaniu Wieczery Pańskiej, śpiew chóru nie tylko pieśni w czasie uroczystości, lecz i śpiewów liturgicznych na każdą niedzielę, np.: Psalm tygodnia, Graduale, starokościelne hymny liturgiczne "Gloria" i "Laudamus Te", "Te Deum Laudamus" w języku polskim itp.) i na pogrzebach – dzieci w odpowiednim ubiorze z krzyżem pogrzebowym.
3. Obowiązkiem Proboszcza i innych duchownych, a przez nich także kościelnego, jest dopilnowanie, aby ołtarz oraz wszystkie paramenty i naczynia liturgiczne były starannie i czysto przygotowane do niedzielnej i świątecznej Służby Bożej (kolory liturgiczne, antypendia, oświetlenie, żywe świece, żywe kwiaty, ozdoby itp.).
4. Obowiązkiem duchownego wraz z całą służbą liturgiczną (lektor, organista, kościelny) jest rozpoczęcie i zakończenie nabożeństwa w zakrystii stosowną wspólną modlitwą.

2.2. Służba sakramentalna Kościoła (ordynowanych i zboru)

Według VII art. CA Kościół jest zgromadzeniem świętych, w którym się wiernie naucza Ewangelii i należycie udziela Sakramentów. Zgodność w nauce Ewangelii i udzielaniu Sakramentów stanowi kryterium jedności Kościoła.

2.2.1. Chrzest Święty

§ 68

1. Chrzest Święty jest wyrazem zbawczej woli Bożej względem nas. Jest nakazem zmartwychwstałego Jezusa Chrystusa, Syna Boga Żywego.
2. Kościoły nasze uczą o Chrzcie Świętym, że jest konieczny do zbawienia, gdyż przezeń ofiarowana jest łaska Boża, i że należy chrzczyć dzieci, które we Chrzcie są ofiarowane Bogu i przyjmowane do łaski Bożej.
3. Chrzest Święty jest Sakramentem odrodzenia i odnowienia przez Ducha Świętego, wprowadzającym w społeczność ludu Bożego – Kościoła (Tt 3,5-7). Zgodnie z Ef 4,5 jest Sakramentem niepowtarzalnym, jeśli został dokonany w imię Trójjedynego Boga i przez polanie lub zanurzenie w wodzie.

§ 69

1. Sakrament Chrztu Świętego powinien być udziałem dziecka w pierwszych sześciu tygodniach życia dziecka. Jeśli rodzice nie przyniosą dziecka do Chrztu Świętego w ciągu pierwszego roku życia dziecka, duchowny powinien odwiedzić takich rodziców i zapytać o powody, przeprowadzając rozmowę duszpasterską.
2. Obowiązkiem duchownego jest duszpastersko-katechetyczne dążenie do takiego kształtowania świadomości całego zboru, aby Chrzest Święty nie był traktowany tylko jako tradycyjny zwyczaj kościelny.

§ 70

1. Rodzice winni przystąpić do spowiedzi i Sakramentu Ołtarza przed przyjściem na świat dziecka.
2. Chrzest Święty winien być zgłoszony w kancelarii parafialnej przynajmniej na dwa tygodnie przed planowanym jego terminem. Ojciec lub matka dziecka, albo katechumen osobiście zgłasza się w kancelarii parafialnej wraz ze skróconym odpisem aktu urodzenia celem spisania aktu Chrztu Świętego. Przy zapisie należy wręczyć traktat

o Chrzcie Świętym. Właściwym do przyjęcia zgłoszenia Chrztu Świętego jest Proboszcz Parafii lub Wikariusz.

3. Obowiązkiem duchownego jest przeprowadzić rozmowę duszpasterską z rodzicami i rodzicami chrzestnymi przed Chrztem Świętym na temat istoty Chrztu Świętego, wiary, zobowiązań i obowiązków rodziców i rodziców chrzestnych. Rozmowę przeprowadzić można osobiście lub w sposób zorganizowany, np. na wspólnym spotkaniu rodziców i rodziców chrzestnych w piątek lub sobotę poprzedzającą Chrzest Święty.

§ 71

Nie wolno przyjmować Chrzta z sąsiednich Parafii bez uprzedniej zgody właściwego Proboszcza. Nie dotyczy to Chrztu nagłego, który natychmiast po udzieleniu winien zostać zgłoszony w Parafii macierzystej dla dokonania wpisu w Księdze Chrzta pod kolejną liczbą.

§ 72

1. Dzieci, które mają być ochrzczone w starszym wieku należy osobno odpowiednio przygotować do Chrztu Świętego.
2. Dorośli katechumeni powinni być przygotowani do Sakramentu Chrztu Świętego na poziomie przynajmniej pełnego kursu nauki confirmacyjnej. W tym przypadku Chrzest Święty jest jednocześnie doprowadzeniem do Sakramentu Ołtarza.

2.2.2. Rodzice chrzestni

§ 73

1. Ze słów zmartwychwstałego Chrystusa Pana: "Kto uwierzy i ochrzczone zostanie, będzie zbawiony, ale kto nie uwierzy, będzie potępiony" (Mk 16,16) odniesionych do Chrztu dzieci wynika zobowiązanie rodziców i rodziców chrzestnych, a także Kościoła – zboru wobec ochrzczo-

nego, zobowiązanie do wychowania w wierze i życiu chrześcijańskim.

2. Wyboru rodziców chrzestnych dokonują wspólnie rodzice lub inne osoby przynoszące dziecko do Chrztu Świętego. W przypadku niedokonania wyboru, rodziców chrzestnych wskazuje duchowny.
3. Rodzice dziecka przy wyborze rodziców chrzestnych powinni kierować się pragnieniem zapewnienia dziecku pomocy na drodze wiary z ich strony, szczególnie tym, czy kandydat na rodzica chrzestnego przystępuje do Sakramentu Ołtarza i wychowuje własne dzieci w duchu chrześcijańskim.
4. Rodzice powinni poradzić się u swego duchownego w sprawie wyboru przyszłych rodziców chrzestnych dla swego dziecka, jak również poszukiwać kandydatów wśród członków Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego, a dopiero w przypadku niemożności ich znalezienia dopuszczać wybór osób innych wyznań.

§ 74

1. Kandydat na rodzica chrzestnego musi być członkiem Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego lub innego Kościoła spośród Kościołów trynitarnych uznających chrzest dzieci.
2. Kandydat na rodzica chrzestnego, nienależący do Parafii, w której ma być ochrzczone dziecko, przedstawia dowód potwierdzający spełnienie warunku określonego w ust. 1.
3. Duchowny ma prawo odmówić przyjęcia kandydata na rodzica chrzestnego, jeśli w jego ocenie, nie daje on rękojmi należytego wykonywania swoich obowiązków. Na odmowną decyzję duchownego przysługuje odwołanie do Biskupa Diecezjalnego, którego decyzja jest ostateczna.
4. Przepisy §§ 73-74 stosuje się odpowiednio do dorosłego katechumena, z tym, że przysługują mu uprawnienia i obowiązki rodziców dziecka.

2.2.3. Szafarstwo Sakramentu Chrztu Świętego

§ 75

Szafarzem Sakramentu Chrztu Świętego jest każdy duchowny lub upoważniony przez niego członek Kościoła, a w nagłym przypadku, każdy wierzący chrześcijanin.

§ 76

Chrztu dokonuje duchowny zgodnie z porządkiem agendarnym, a Chrztu nagłego – zgodnie z porządkiem podanym w modlitewniku lub śpiewniku.

Chrzest nagły powinien być niezwłocznie zgłoszony Proboszczowi. Jeśli dziecko zostało zachowane przy życiu należy w kościele dokonać potwierdzenia Chrztu nagłego (bez powtarzania Chrztu) zgodnie z porządkiem agendarnym.

§ 77

Chrztu Świętego podczas nabożeństwa udziela się bezpośrednio po odczytaniu Ewangelii. Można wówczas czytać zamiast Ewangelii niedzielnej Ewangelie z Mk 10,12-16. W czasie liturgii Słowa Bożego aż do przemówienia włącznie dziecko może pozostać w innym pomieszczeniu (np. w zakrystii) z kimś, kto nie jest jednak matką, ojcem lub chrzestnym. Wyznanie wiary składają rodzice i rodzice chrzestni wraz z całym zbozem.

§ 78

Ponieważ Chrzest Święty nie jest uroczystością prywatną, dlatego:

- a) powinien mieć miejsce w kościele, kaplicy lub innym miejscu zgromadzenia zboru; Chrzest w szpitalu i w domu dopuszczalny jest tylko w przypadkach nagłych, tj. w zagrożeniu dla życia dziecka,
- b) powinien mieć miejsce w ramach nabożeństwa lub nabożeństwa chrzestnego; w dużych Parafiach najlepiej ustalić jedną lub dwie niedziele w miesiącu (np. podczas nabożeństwa rodzinnego lub specjalnego nabożeństwa chrzestnego).

§ 79

Zgodnie z Rz 6,3-5 Chrzest Święty jest zanurzeniem w śmierć i zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa. Dlatego w pierwotnym Kościele dokonywano Chrztu Świętego w noc paschalną (Wielkanoc). Ponieważ każda niedziela jest wspominaniem zmartwychwstania Pana, dlatego też zgodnie ze starochrześcijańską tradycją Chrztu Świętego należy dokonywać w niedzielę (podczas jednej, wspólnej uroczystości Chrztu Świętego).

§ 80

Należy zachęcać krewnych do udziału w Chrzcie Świętym dziecka i podkreślić konieczność obecności obojga rodziców. Należy również zachęcać, aby w dniu Chrztu dziecka cała rodzina, a przynajmniej ojciec wraz z rodzicami chrzestnymi wzięli udział w nabożeństwie.

§ 81

Chrztu Świętego należy dokonywać przez trzykrotne polanie wodą głowy dziecka lub katechumena ręką, lub ze specjalnego naczynia chrzestnego tak, aby krople wody spłynęły z czoła chrzczonego.

§ 82

Obowiązkiem kościelnym jest, by woda była za każdym razem świeża i czysta, zarówno ze względu na znak Chrztu Świętego, jak i ze względów higienicznych. W zależności od warunków atmosferycznych woda może być podgrzewana. Misa chrzcielna winna być godna Sakramentu.

§ 83

Duchowny powinien własną postawą i pobożnością podkreślić godność Sakramentu, życzliwością zaś i serdecznością podkreślić radość Kościoła z powodu przyjęcia nowego członka.

§ 84

Podczas Chrztu Świętego duchowny powinien być ubrany w pełny strój liturgiczny.

§ 85

Chrzest dziecka powinien być ogłoszony na najbliższym nabożeństwie, o ile miał miejsce poza ramami nabożeństwa.

**2.2.4. Powszechnie kapłaństwo
w służbie katechumenów****§ 86**

Proboszcz i inni duchowni wraz z Radą Parafialną winni kształtować odpowiedzialność zboru za katechumenów, która wyrażać się winna:

- a) we współdziałaniu z duszpasterzem w kształtowaniu prawidłowego stosunku do Sakramentu Chrztu Świętego,
- b) w przyjęciu nowych członków Kościoła w modlitwach przyczynnych,
- c) w wytworzeniu uroczystej i radosnej atmosfery podczas udzielania Sakramentu Chrztu Świętego.

§ 87

Rolę rodziców chrzestnych, odpowiedzialność rodziców i zboru, jak również istotę Chrztu Świętego należy podkreślać we wszelkim działaniu katechetyczno-duszpasterskim Kościoła, i tak:

- a) w nauczaniu kościelnym, ilekroć jest mowa o przymierzu Pana Boga, Chrzcie Świętym bądź nakazie misyjnym i przy okazji Pamiątki Zesłania Ducha Świętego,
- b) w nauczaniu confirmacyjnym,
- c) podczas zebrań młodzieżowych,
- d) podczas kursów przedmażeńskich,
- e) podczas spotkań młodych małżeństw,
- f) podczas rozmów przed Chrztem Świętym,
- g) podczas godzin biblijnych,
- h) w kazaniach (zwłaszcza w Quasimodogeniti i 6 post Trinitatis),
- i) w artykułach w prasie kościelnej.

§ 88

1. Należy zachęcać rodziców i rodziców chrzestnych do przynoszenia dzieci do kościoła w pierwszą rocznicę urodzin lub Chrztu Świętego, aby po-

dziękować Panu Bogu i prosić o dalsze błogosławieństwo.

2. Należy nieustannie zachęcać rodziców i chrześcijańskich do szczególnej troski o religijne wychowanie dziecka, zwłaszcza w pierwszych latach życia (modlitwy i śpiew nad i z dzieckiem, opowiadanie historii biblijnych, lektura “Przyjaciela Dzieci”, Szkółka Niedzielną, a zwłaszcza udział w nabożeństwach) oraz dążyć do nadania ważniejszym momentom życia dziecka charakteru religijnego.

§ 89

Nauczanie kościelne organizowane przez Kościół wypływa z nakazu Chrystusowego “czyńcie uczniami moimi... chrzcząc... i nauczając...” (Mt 28,19-20). Rodzice i rodzice chrześcijańscy powinni słowem i przykładem kształtować pozytywny stosunek dziecka do zorganizowanego nauczania kościelnego, nabożeństw i życia ogólnoparafialnego i Kościoła.

§ 90

Z Chrztmem Świętym wiąże się odpowiednio godny charakter uroczystości domowej. Należy zadbać o nadanie religijnego charakteru uroczystości domowej po Chrzcie Świętym.

2.2.5. Sakrament Ołtarza

§ 91

O Sakramencie Ołtarza pisze ks. dr Marcin Luter: “Sakrament ten nazywany bywa słusznie pokarmem duszy, który żywi i umacnia nowego człowieka. ...sakrament został nam dany jako codzienna stawa, pokarm, aby się odświeżała i wzmacniała wiara...” Sakrament Ołtarza i kazanie stanowią dwie najistotniejsze części nabożeństwa. Kościół, jako społeczność Słowa i Sakramentów, gromadzi się przed Ołtarzem Pańskim – żyje społecznością z Wcielonym, Ukrzyżowanym i Zmartwychwstałym, który składa obietnicę: “Kto spożywa ciało moje i pije krew moją we mnie mieszka, a Ja w nim” (J 6,56).

§ 92

Sakrament Ołtarza nazwany jest także: Wieczerzą Pańską, Komunią Świętą, Eucharystią (ofiara dziękczynienia), Stołem Pańskim.

§ 93

Biskupi i duchowieństwo parafialne według swej właściwości terytorialnej odpowiadają za życie komunijne Kościoła.

§ 94

Biskupi i duchowieństwo parafialne, wizytatorzy i doradcy nauczania kościelnego, teolodzy i katecheci ponoszą odpowiedzialność za to, by zwiastowanie i nauczanie o Sakramencie Ołtarza obejmowało pełnię rozumienia tego Sakramentu przez Księgi Wyznaniowe Luteranizmu. Jest on tam określony jako uczestnictwo w Ciele i Krwi Chrystusa, jako pamiątka Chrystusa Ukrzyżowanego i Zmartwychwstałego, jako społeczność wiernych, jako antycypacja Królestwa Bożego i jako ofiara dziękczynienia składana Ojcu.

§ 95

Sakrament Ołtarza winien być sprawowany w coniedzielnym nabożeństwie głównym całego zboru, a gdzie jest to niemożliwe przynajmniej raz na miesiąc, z zachowaniem agendarnego porządku Kościoła Ewangelicko–Augsburskiego w RP.

§ 96

Obowiązkiem każdego dopuszczonego do społeczności Stołu Pańskiego członka Kościoła jest przestrzeganie biblijnej i katechizmowej zasady jak najczęstszego przystępowania do Stołu Pańskiego.

§ 97

Sakrament Ołtarza sprawowany i rozdzielany jest pod dwiema postaciami: Ciała i Krwi Pańskiej obecnych w chlebie i winie, przy czym stosuje się przaśny chleb w postaci opłatka komunijnego i wspólny kielich z winem gronowym. W przypadku zaistnienia ko-

nieczności innego sposobu podawania kielicha dopuszcza się:

- a) w szczególnie uzasadnionych przypadkach możliwość posługiwania się pojedynczymi kielichami, do których w czasie rozdawania Sakramentu Ołtarza podawane jest konsekrowane wino z odrębnego kielicha o odpowiedniej konstrukcji,
- b) możliwość stosowania soku gronowego zamiast wina, w przypadkach uzasadnionych zdrowotnie,
- c) możliwość przyjmowania komunii pod postacią chleba – opłatka komunijskiego zanurzonego w winie z użyciem Intinctorium. Możliwość tę dopuszcza się jedynie w wyjątkowych przypadkach uzasadnionymi przyczynami zdrowotnymi,
- d) możliwość przyjmowania opłatka komunijskiego do ręki.

§ 98

Naczynia liturgiczne i elementy komunijskie (chleb i wino) winny być przechowywane w warunkach godnych, higienicznie odpowiednich i zapewniających ich zabezpieczenie przed profanacją lub kradzieżą. Zalecany jest sejf umieszczony w zakrystii, w ołtarzu lub w kancelarii parafialnej.

§ 99

Naczynia, przedmioty, szaty i nakrycia liturgiczne winny być otoczone szacunkiem należnym rzeczom wyłączonym do służby Bożej, choć nie są one przedmiotem kultu.

2.2.6. Spowiedź

§ 100

Przyjmowanie spowiedzi Kościół rozumie jako służbę absolucji i udział w sędziowskim urzędzie Chrystusa przez sprawowanie władzy kluczków.

§ 101

Kościół nasz uznaje i dopuszcza jako pełnoprawne dwie formuły absolucji:

- a) "...z rozkazu Pańskiego odpuszczam wam grzechy wasze...",
- b) "...ogłaszam, że grzechy wasze są wam odpuszczone..."

§ 102

Spowiedź powszechna ma miejsce w ramach nabożeństwa głównego i stosowana w niej jest absolucja powszechna. Jeśli organizowane jest odrębne nabożeństwo spowiednie lub nabożeństwo Wieczery Pańskiej może być w tym nabożeństwie stosowana absolucja indywidualna przez nałożenie rąk.

§ 103

1. Biskupi i duchowieństwo parafialne oraz katecheci według właściwości terytorialnej w zwiastowaniu Ewangelii i nauczaniu Słowa Bożego zobowiązani są podkreślać znaczenie spowiedzi dla życia wiary, szczególnie zaś wskazywać na katechizmową możliwość przystępowania przez każdego chrześcijanina do spowiedzi indywidualnej zakończonej absolucją.
2. Właściwym miejscem spowiedzi indywidualnej jest kościół lub kaplica (kaplica spowiednia), a w warunkach szczególnych miejscem tym może być gabinet duchownego, pomieszczenie szpitalne lub inne.

§ 104

Spowiedź indywidualna w rozumieniu luteranizmu jest bardziej "rozmową wiary" niż samym wyliczaniem grzechów, a swój szczyt znajduje w absolucji.

§ 105

Duchowni, zgodnie ze ślubowaniem ordynacyjnym, są zobowiązani do zachowania tajemnicy spowiedzi, a także tajemnicy rozmów duszpasterskich pod rygorem utraty urzędu.

§ 106

Do zachowania tajemnicy spowiedzi oraz tajemnicy rozmów duszpasterskich zobowiązuje się także spowiadającego się penitenta i szukającego porady duszpasterskiej rozmówcę.

2.3. Duszpasterstwo małżeństwa i rodziny**§ 107**

1. Małżeństwo jest darowaną przez Boga człowiekowi możliwością życia mężczyzny i kobiety. Jest ono przymierzem dwojga osób, mężczyzny i kobiety, zobowiązanych do wspólnego życia we wzajemnej miłości, odpowiedzialności, dzieleniu brzemion, zaufaniu, modlitwie, doskonaleniu się.
2. Istotnymi przymiotami małżeństwa są: jedność i nierozzerwalność, które w małżeństwie chrześcijańskim nabierają szczególnej mocy z racji Bożego ustanowienia i autorytetu (1 Mż 1,27-28; 2,18-24; Mt 19,3-8; Mk 10,6-9.11.12; 1 Kor 7,10-11; Ef 5,22-33; Kol 3,12-19.23.24; 1 P 3,1-7).
3. Małżeństwo ewangelickie, jako część Kościoła, jest społecznością świętych, powołaną do budowania się w dom duchowy i umacniania się w wierze przez Słowo Boże, Sakramenty i modlitwę.
4. Małżeństwo ewangelickie żyje i działa dla dobra, jedności i pokoju Kościoła, Ojczyzny i świata.

§ 108

Małżeństwo powstaje z decyzji stron prawnie do niej zdolnych. Zawarcie małżeństwa jest aktem, w którym mężczyzna i kobieta w nieodwołalnym przymierzu wzajemnie się sobie oddają i przyjmują w celu stworzenia małżeństwa.

§ 109

Małżeństwo ewangelickie, chociażby tylko jedna strona była ewangelicka, podlega prawu Bożemu i prawu Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego, z zachowaniem kompetencji Prawa Cywilnego.

§ 110

Podstawowym prawem i obowiązkiem małżonków jest życie w miłości, wierności, jedności i nierozzerwalności oraz tworzenie rodziny i wychowanie dzieci w wierze i wierności Kościołowi.

§ 111

Rodzina ewangelicka, będąc częścią Kościoła, jest społecznością świętych, zobowiązana do budowania się w dom duchowy i umacniania w wierze przez Słowo Boże, Sakramenty i modlitwę. Szczególnym obowiązkiem rodziców, wynikającym z nakazu misyjnego Pana Jezusa Chrystusa, jest wprowadzenie dzieci we wspólnotę Kościoła przez Chrzest Święty, nauczanie Słowa Bożego, modlitwę i religijne wychowanie. Rodzice i dzieci zobowiązani są miłować się i wspierać wzajemnie. Obowiązkiem rodziców jest zapewnienie dzieciom wychowania i kształcenia.

§ 112

Obowiązkiem dzieci jest czcić rodziców przez okazywanie im szacunku, posłuszeństwa, miłości oraz zapewnienie opieki w chorobie i w starości. Szczególnym prawem dzieci jest znalezienie w rodzicach wzoru godnego życia w świętości, pobożności, prawości, miłości, wierności i spolegliwości. Prawem i obowiązkiem rodzeństwa jest zgodne życie w miłości rodzinnej i okazywanie pomocy wzajemnej.

§ 113

Jednym z podstawowych obowiązków i praw Kościoła jest wychowanie wiernych do stanu małżeńskiego i życia w rodzinie. Kościół spełnia ten obowiązek przez służbę duszpasterską duchownych i świadectwo chrześcijańskiego domu, realizując swe zadania przez:

- a) zwiastowanie Słowa Bożego i nauczanie dzieci, młodzieży i dorosłych,
- b) kursy i rozmowy przedmałżeńskie, mające na celu pogłębienie znajomości biblijnej nauki o świętości i trwałości małżeństwa i rodziny, a także kształtowanie oblicza moralnego i reli-

gijno-wyznaniowego narzeczonych.

§ 114

Za realizację wymienionych praw i obowiązków Kościoła jest odpowiedzialna odpowiednia zwierzchność Parafii, Diecezji i Kościoła.

2.3.1. Czynności poprzedzające zawarcie małżeństwa

§ 115

Obowiązkiem narzeczonych (nupturientów) jest zgłoszenie zamiaru zawarcia małżeństwa w czasie wystarczającym dla potrzebnych czynności prawnych i proceduralnych.

§ 116

Obowiązkiem Proboszcza jest sprawdzenie zdolności prawnej do zawarcia małżeństwa narzeczonych zgłaszających zapowiedzi, na podstawie ich oświadczeń pisemnych oraz przedłożonych przez nich dokumentów według obowiązujących przepisów:

- a) świadectw Chrztu Świętego z adnotacją o konfirmacji i stanie cywilnym,
- b) wystawionych przez Urząd Stanu Cywilnego dokumentów stwierdzających zdolność prawną do zawarcia małżeństwa,
- c) dodatkowych dokumentów określonych przez niniejsze Prawo lub porozumienia między Państwem a Kościołem.

§ 117

Okres zapowiedzi małżeńskich wynosi miesiąc i jeden dzień. Zapowiedzi ogłaszane są w kościołach parafialnych lub filiałach obojga narzeczonych oraz na tablicach informacyjnych co najmniej jednokrotnie. W uzasadnionych przypadkach można odstąpić od ogłaszania zapowiedzi. Przy zapowiedziach ślubnych osób zawierających związek małżeński w innej Parafii kancelaria parafialna przekazuje zaświadczenie zapowiedzi właściwej Parafii według obowiązujących druków. W wypadku ślubu zróżnicowanego wyzna-

niowo, religijnie i światopoglądowo zgody na ślub udziela Proboszcz.

§ 118

Zapowiedzi winny być ogłaszane według następującego wzoru:

“Następująca para narzeczonych zapowiada zawarcie związku małżeńskiego:

NN (imiona i nazwisko narzeczonego), syn NN (imię i nazwisko ojca) i NN (imię i nazwisko rodowe matki), data i miejsce urodzenia lub tylko wiek, zamieszkały w..., kawaler (wdowiec lub ewentualnie stanu wolnego), wyznania... oraz NN (imiona i nazwisko narzeczonej), zawód, córka NN (imię i nazwisko ojca) i NN (imię i nazwisko rodowe matki), data i miejsce urodzenia lub tylko wiek, zamieszkała w..., panna (wdowa lub ewentualnie stanu wolnego), wyznania...

Niech Pan pobłogosławi szczerze zamiary narzeczonych, bo »Jeśli Pan domu nie zbuduje, próżno trzudzą się ci, którzy go budują« (Ps. 127, 1)”.

§ 119

Osoby znające przeszkody do zawarcia związku małżeńskiego winny je zgłosić na piśmie do właściwego duchownego.

§ 120

Narzeczeni, którzy nie pobrali nauki przedmałżeńskiej, pobierają ją w Parafii, w której ma odbyć się ślub.

2.3.2. Zawarcie małżeństwa

§ 121

Małżeństwo zostaje zawarte, gdy mężczyzna i kobieta jednocześnie obecni, a w przypadku osobistej nieobecności jednej strony – przez pełnomocnika, złożą wobec uprawnionego duchownego zgodne oświadczenie woli jego zawarcia oraz ślubowanie wierności małżeńskiej. Ślubowanie to narzeczeni winni wyrazić słowami, a gdy nie mogą mówić, równoznacznymi znakami.

§ 122

Małżeństwo zawiera się przed Bogiem w obecności ordynowanego duchownego Kościoła Ewangelicko–Augsburskiego oraz dwóch świadków.

§ 123

Świadkowie powinni być pełnoletni, wierzący, świadomi istoty dokonującego się aktu.

§ 124

Miejscem właściwym dla zawierania ślubu kościelnego jest kościół parafialny Parafii narzeczonej. Na podstawie pisemnej zgody Proboszcza Parafii narzeczonej ślub może być delegowany na inny teren.

§ 125

Ślub może być zawarty w kościele filialnym, kaplicy, a w uzasadnionych przypadkach w szpitalu lub domu rodzinnym.

§ 126

Ślubu kościelnego nie należy zawierać w czasie adwentowym, pasyjnym, w dniach pokuty i w Dzień Pamiętki Umarłych. W uzasadnionych przypadkach można odstąpić od tej zasady.

§ 127

Zawarcia małżeństwa należy dokonać zgodnie z liturgicznym porządkiem ślubu Kościoła Ewangelicko–Augsburskiego.

§ 128

Zapis zawarcia małżeństwa musi być dokonany w Metryce Ślubów. Adnotacji o zawarciu małżeństwa należy dokonać także w Metrykach Chrztańców obojga nowożeńców. Ślub delegowany do innej Parafii odnotowany jest w Metryce Ślubów miejsca zawarcia bez liczby, zaś w Metryce Ślubów Parafii narzeczonej pod numerem bieżącym. Proboszcz miejsca zawarcia małżeństwa jest odpowiedzialny za przekazanie dokumentów stanowiących podstawę zapisów i adnotacji.

§ 129

Duchowny udzielający ślubu jest odpowiedzialny za terminowe przekazanie listem poleconym dokumentów do Urzędu Stanu Cywilnego miejsca zawarcia małżeństwa w terminach ustalonych przez odpowiednie przepisy prawa.

2.3.3. Małżeństwa o różnorodnej przynależności wyznaniowej, religijnej lub światopoglądowej**§ 130**

Małżeństwa niosące brzemie różnicy wyznań, religii lub światopoglądu współmałżonków pozostają w szczególnej trosce Kościoła oraz wymagają wzmożonej odpowiedzialności małżonka ewangelickiego.

§ 131

Troskę tę podejmuje Kościół w szerokim procesie przygotowania wiernych do stanu małżeńskiego oraz w dalszych działaniach mających na celu pomoc w realizowaniu obowiązków małżeństwa i rodziny.

§ 132

Przygotowanie wiernych do małżeństwa i życia w rodzinie nie może być wolne od przedstawienia problematyki małżeństw zróżnicowanych co do wyznania lub światopoglądu. Obejmie ono przedstawienie trudności tych małżeństw, a także rzetelną informację o różnicach wyznaniowych, religijnych lub światopoglądowych.

§ 133

Duchowni są zobowiązani pouczyć wiernych, że przed podjęciem decyzji zawarcia takiego małżeństwa winni się poważnie zastanowić, czy będą w mocy sprostać swojemu w nim zadaniu i czy nie stanie im na przeszkodzie postawa ich własnej rodziny oraz własna ich słabość; oraz że ewangelicy podejmujący decyzję życia w małżeństwie zróżnicowanym co do wyznania lub światopoglądu zobowiązani są nie tylko do zachowania wierności Bogu i Kościołowi w osobistym życiu, ale też przy wszelkim poszanowaniu

współmałżonka, do nadania domowi ewangelickiego charakteru, a zwłaszcza do wychowania dzieci w Kościele Ewangelicko–Augsburskim.

§ 134

Właściwym do zawierania małżeństwa, w którym tylko jedna ze stron jest ewangelicka, jest kościół Parafii strony ewangelickiej i porządek liturgiczny Kościoła Ewangelicko–Augsburskiego.

§ 135

Takie małżeństwo winno być zawierane wobec duchownego Kościoła Ewangelicko – Augsburgskiego. W przypadku zawierania małżeństwa przez ewangelika wyznania augsburskiego z ewangelikiem wyznania reformowanego lub metodystycznego asystującym może być adekwatnie duchowny Kościoła Ewangelicko–Reformowanego lub Kościoła Ewangelicko–Metodystycznego.

§ 136

Jeśli poważne trudności nie pozwalają zachować powyższych wymogów i strona ewangelicka zamierza zawrzeć małżeństwo poza Kościołem Ewangelicko–Augsburskim, zobowiązana jest uzyskać dyspensę właściwego Biskupa Diecezjalnego, który zajmie stanowisko po konsultacji z właściwym Proboszczem. Dyspensa ta nie jest zwolnieniem od wymogów zachowania wierności Bogu i Kościołowi Ewangelicko–Augsburskiemu w osobistym życiu i przy wszelkim poszanowaniu ekumenicznym współmałżonka, od nadania domowi ewangelickiego charakteru, a zwłaszcza od wychowania dzieci w Kościele Ewangelicko–Augsburskim.

§ 137

Członka innego Kościoła, który pragnie zawrzeć małżeństwo w Kościele Ewangelicko–Augsburskim, duchowny ewangelicki jest zobowiązany powiadomić o zasadzie i możliwości uzyskania dyspensy jego Kościoła.

§ 138

Dla umożliwienia sprostania wymogom powyższym termin zgłaszania zapowiedzi małżeństwa zróżnicowanego wyznaniowo, religijnie i światopoglądowo przedłuża się do trzech miesięcy.

§ 139

W sprawach ogłaszania zapowiedzi takich małżeństw stosuje się odpowiednio przepisy §§ 118-119.

§ 140

Narzeczeni, którzy nie pobrali nauki przedmałżeńskiej, a zamierzają zawrzeć małżeństwo zróżnicowane co do wyznania, co do religii lub światopoglądu, pobierają naukę przedmałżeńską w okresie zapowiedzi w Parafii Kościoła Ewangelicko–Augsburskiego.

§ 141

Proboszcz miejsca zawarcia małżeństwa o różnej przynależności wyznaniowej odpowiedzialny jest za przekazanie Kościołowi (Parafii) strony nieewangelickiej, danych o zawarciu małżeństwa celem dokonania adnotacji w Metryce Chrztu.

§ 142

Zabrania się, przed lub po zawarciu małżeństwa w Kościele Ewangelicko – Augsburgskim, stosować inne religijne zawarcie tegoż małżeństwa w celu wyrażenia lub odnowienia zgody małżeńskiej.

§ 143

W przypadku zawarcia małżeństwa zróżnicowanego co do wyznania lecz nie co do religii, w Kościele Ewangelicko – Augsburgskim dopuszcza się obecność duchownego reprezentującego Kościół drugiej strony. Analogicznie w przypadku zawierania małżeństwa zróżnicowanego co do wyznania w innym Kościele chrześcijańskim dopuszcza się obecność duchownego ewangelickiego. Rodzaj i zakres uczestnictwa w czynnościach każdorazowo uzgadniany będzie z Proboszczem miejsca i Biskupem Diecezjalnym.

§ 144

Niedopuszczalny jest taki obrzęd, w którym asystujący duchowny ewangelicki i duchowny nieewangelicki, stosując równocześnie własny obrzęd czy formułę, pytają o wyrażenie zgody małżonków (stron).

2.3.4. Małżeństwo osób rozwiedzionych**§ 145**

Kościół Ewangelicko – Augsburski w RP stoi na biblijnym stanowisku nierozzerwalności małżeństwa. Tam jednak, gdzie małżeństwo uległo rozpadowi i zostało rozwiedzione wyrokiem Sądu, przyjmuje do wiadomości istniejący stan rzeczy jako wynik ludzkiego grzechu i zatwardziałości serc. Kościół nie przeprowadza postępowania rozwodowego.

§ 146

Działanie to, wynikające z duszpasterskiej troski Kościoła, wymaga szczególnej odpowiedzialności prowadzących je duszpasterzy. W rozmowach przedmałżeńskich upewnią się oni o poważnym dążeniu osoby uprzednio rozwiedzionej do poprawnego życia w nowym małżeństwie oraz poinformują obie strony o ciężącym na osobie rozwiedzionej prawnym i moralnym obowiązku alimentacji nie tylko dzieci z poprzedniego małżeństwa, ale także, gdy zachodzi taka potrzeba, poprzedniego współmałżonka.

§ 147

Osoba rozwiedziona, pragnąca wstąpić w nowy związek małżeński, zobowiązana jest uzyskać dispensę Biskupa Kościoła Ewangelicko–Augsburskiego, który zajmie stanowisko po zaopiniowaniu wniosku przez właściwego Proboszcza.

§ 148

Dla umożliwienia sprostania wymogom §§ 146-147 termin zgłaszania zapowiedzi małżeństwa osoby uprzednio rozwiedzionej przedłuża się do trzech miesięcy.

§ 149

W sprawach ogłaszania zapowiedzi stosuje się odpowiednio przepisy §§ 118-119.

§ 150

Małżeństwo rozwiedzione, ponownie nawiązujące pożycie, po ponownym zawarciu małżeństwa (w Urzędzie Stanu Cywilnego) przystąpi do spowiedzi i Komunii Świętej i zostanie włączone w przyczynną modlitwę Kościoła. Jakikolwiek powtarzanie ślubu kościelnego, czy błogosławieństwa Kościoła jest w tym przypadku niedopuszczalne. Pojednanie tego małżeństwa jest bowiem właściwym powrotem do ich uprzednio przed Bogiem zawartego związku.

2.3.5. Szczególne regulacje w sprawach małżeństw i rodzin duchownych**§ 151**

1. Duchowny obowiązany jest przed zawarciem związku małżeńskiego uzyskać pisemne zezwolenie Biskupa Kościoła; po zawarciu małżeństwa powinien on zawiadomić o tym Konsystorz (Fundusz Socjalny) i przesłać metrykę ślubu do akt personalnych. Studenci teologii, deklarujący chęć pracy w Kościele, powinni uzyskać zezwolenie pisemne Biskupa Kościoła na zawarcie związku małżeńskiego.
2. Duchownemu pod rygorem skreślenia go z listy duchownych Kościoła nie wolno zawierać małżeństwa z osobą przynależącą do innego Kościoła, z wyjątkiem osób przynależących do Kościołów pozostających z Kościołem Ewangelicko–Augsburskim w RP we wspólnocie ołtarza i ambony.
3. W przypadku rozwodu duchownego Biskup Kościoła i Rzecznik Dyscyplinarny decyduje, czy może on pozostawać na dotychczasowym stanowisku względnie nadal piastować urząd duchowny w Kościele.
4. Duchowny powinien usilnie pracować nad religijnym i wyznaniowym wychowaniem własnych dzieci.
- 5.

2.3.6. Wobec domu żaloby

§ 152

Upoważnionym i uprawnionym do przyjęcia zawiadomienia o zgonie jest Proboszcz lub inny urzędujący duchowny Parafii. Jeśli zawiadomienie przyjmuje sekretariat zgłaszający pogrzeb zobowiązany jest skontaktować się z właściwym duchownym.

§ 153

Duchowny nie może ograniczyć się do czynności administracyjno-organizacyjnych (spisanie danych i ustalenie daty pogrzebu), ale zobowiązany jest do kontaktu duszpasterskiego zarówno przed, jak i po pogrzebie.

§ 154

W miarę możliwości kancelaria parafialna powinna udzielić rodzinie zmarłego daleko idącej pomocy w sprawach organizacyjnych pogrzebu.

§ 155

Pogrzeb winien się odbyć w miejscu zamieszkania i przynależności parafialnej zmarłego. Jeśli pogrzeb ma się odbyć na terenie innej Parafii lub zaproszony ma być inny duchowny, rodzina zmarłego musi uzyskać zezwolenie właściwego Proboszcza.

§ 156

Jeśli pogrzeb odbył się na terenie innej Parafii wpisany zostaje do Księgi Zgonów bez liczby, a akt zgonu przekazany zostaje niezwłocznie do Parafii zmarłego celem wpisania z kolejną liczbą.

§ 157

W przypadku śmierci duchownego niezwłocznie winien zostać powiadomiony Biskup Diecezjalny, który jest odpowiedzialny za kontakt duszpasterski z rodziną i przygotowanie uroczystości żałobnej; w przypadku śmierci Biskupa Diecezjalnego odpowiednio Biskup Kościoła, a w przypadku śmierci Biskupa Kościoła jego urzędowy zastępca i Biskup Diecezjalny

miejsca zgonu lub pogrzebu.

2.4. Duszpasterstwo w relacjach z osobami w stosunku zależności

§ 157a

1. Duchowny jest obowiązany szanować oraz chronić autonomię, godność i inne dobra osobiste osoby pozostającej z nim w stosunku zależności – czy to formalnej, czy faktycznej. Stosunek zależności zachodzi w szczególności wówczas, gdy duchowny jest zwierzchnikiem innej osoby, od duchownego zależy sytuacja innej osoby, jej stan materialny, wysokość dochodów, kondycja fizyczna lub psychiczna.
2. Duchownemu nie wolno wykorzystywać ani nadużywać stosunku zależności istniejącego pomiędzy nim a inną osobą, niezależnie od tego, czy istniejący stosunek zależności pomiędzy duchownym a inną osobą pozostaje w związku z jego czynnościami duszpasterskimi lub sprawowaniem funkcji w Kościele.
3. Zakazany jest wykorzystywanie lub nadużywanie stosunku zależności jest w szczególności:
  - 1) podejmowanie przez duchownego jakichkolwiek czynności o charakterze lub podtekście seksualnym (w tym: innych czynności seksualnych w rozumieniu obowiązujących przepisów) wobec osoby małoletniej albo wobec osoby pełnoletniej bez jej wyraźnej zgody;
  - 2) zachowanie mające charakter molestowania lub mobbingu.
4. Zakazane są działania odwetowe spowodowane złożeniem przez osobę pozostającą w stosunku zależności skargi na zachowanie duchownego sprzeczne z jego obowiązkami, tym z niniejszą Pragmatyką Służbową.

IV. OBOWIĄZKI DUCHOWIEŃSTWA W ZAKRESIE ADMINISTRACJI

§ 158

Urzędujący duchowny (Proboszcz, Proboszcz – Ad-

ministrador) prowadzi kancelarię parafialną, ma nadzór nad jej pracownikami i czuwa nad jej sprawnym funkcjonowaniem. Godziny urzędowania kancelarii ustalane są w porozumieniu z Radą Parafialną.

§ 159

1. Proboszcz odpowiedzialny jest za prowadzenie następujących ksiąg:
  - a) ksiąg metrykalnych zatwierdzonych przez Konsystorz: Księga Urodzeń i Chrzta, Księga Ślubów, Księga Zgonów i Pogrzebów,
  - b) dokumentów parafialnych: Kartoteka Parafialna, Księga Inwentarzowa, Księga Konfirmantów, Księga Wstąpień i Wystąpień, Księga Zapowiedzi Mażeńskich, Księga Odwiedzin i Komunii Domowych, Księga Ogłoszeń Parafialnych, Księga Zapisów Ewidencyjnych (dziennik statystyczny), Dziennik Podawczy, księgi pomocnicze dla zgłaszanych Chrzta, ślubów, pogrzebów, modlitw przyczynnych i wspomnień, Księga Statystyczna Nabożeństw, Kronika Parafialna, protokoły wstąpień do Kościoła i wystąpień, odpisy metryk Chrzta, poświadczenia albo kopie wydanych odpisów metryk Chrzta z zaznaczeniem celu wydania, karty zgonów, dyspensy na ślub wyznaniowo mieszany i osób rozwiedzionych, zaświadczeń Urzędu Stanu Cywilnego stwierdzających brak przeszkód zawarcia małżeństwa,
  - c) dokumentacji cmentarnej: plan cmentarza, Księga Cmentarna z zaznaczonymi prolongatami grobów, zgody na postawienie pomników.
2. Rada Parafialna zobowiązana jest do prowadzenia Księgi Protokołów Rady Parafialnej, Komitetu Parafialnego, Prezydium Rady Parafialnej, Zgromadzeń Parafialnych.
3. W Parafii odrębnie prowadzi się i przechowuje przez siedem lat dokumentację dotyczącą spraw finansowych. Czas przechowywania dokumentacji finansowej, podlegającej kontroli Urzędu Skarbowego, określają przepisy państwowe.

4. Odchodzący z Parafii Proboszcz lub Proboszcz – Administrator (emerytura, przejście do innej Parafii lub innej służby) przekazuje protokolarnie Radzie Parafialnej i Komisji Rewizyjnej w obecności delegata Rady Diecezjalnej dokumentację finansową wraz ze stanem kasy, księgi metrykalne, dokumenty parafialne wymienione w § 159 pkt. 1, 2, 3, Księgę Inwentarzową. Rada Parafialna w obecności Rady Diecezjalnej stwierdza protokolarnie zgodność Księgi Inwentarzowej ze stanem faktycznym parafialnego majątku.

§ 160

Wszelkie zapisy w księgach parafialnych należy prowadzić ze szczególną dokładnością, poprawnie i czytelnie. Wszelkie wypisy z ksiąg metrykalnych wydaje się na obowiązujących drukach.

§ 161

W wypadku uzyskania zgody na dokonanie czynności poza Parafią macierzystą (dotyczy Chrzta, ślubów, pogrzebów), wydanej przez jej Proboszcza, zobowiązuje się urzędującego duchownego do przesłania do Parafii macierzystej odpisu pełnego z księgi metrykalnej.

1. Ewidencja wiernych

§ 162

Podstawę ewidencji parafialnej stanowi kartoteka. Kartoteka musi być prowadzona na kartach zatwierdzonych przez Konsystorz.

§ 163

W razie wyprowadzenia się parafianina przekazuje się odpis kartoteki do Parafii nowego miejsca zamieszkania. Oryginał pozostaje jako dokument w dotychczasowej Parafii.

2. Księgi metrykalne

§ 164

Każda księga metrykalna winna być na tytułowej stronie dokładnie opisana; nazwa księgi, tom, roczniki

w niej zawarte, nazwa Parafii. Każda strona opisana zostaje wg kolejności: rok, folio, liczba bieżąca danego zapisu. Po zakończeniu wpisów danego roku dokonuje się zamknięcia tychże wpisów: „rok... zamknięto liczbą... Data 31.12.... Pieczęć okrągła Parafii, podpis Proboszcza lub Proboszcza – Administratora.” Nowy rok zapisów rozpoczyna się wpisaniem danego roku... .

Zakończony tom danej księgi winien być zamknięty opisem: „Tom... zawiera roczniki... – ... Zamknięto dnia... Pieczęć okrągła Parafii, podpis Proboszcza lub Proboszcza – Administratora, data oraz uwaga: Nowy tom... otwiera się rokiem... .”

Liczbę foliałów numeruje się kolejno, zaś poszczególne zapisy liczbą bieżącą czynności zaszłych w danym roku. Nowy rok zapisów rozpoczyna się od nowej liczby bieżącej.

§ 165

Wszelkie poprawki należy dokonywać przez skreślenie błędnego zapisu i naniesienie wpisu poprawnego. Przy nim odnotowuje się: „poprawił...”, podpis Księdza, data”.

§ 166

Jeżeli czynność nie odbyła się w Parafii macierzystej, lecz za zgodą w innej Parafii, wówczas urzędujący duchowny, w którego Parafii dokonano czynności przesyła bezzwłocznie odpis zupełny do Parafii macierzystej. Parafia, w której dokonano czynności prowadzi w tym przypadku zapis bez liczby bieżącej, natomiast Parafia macierzysta z liczbą bieżącą.

Przy dokonywaniu wpisów w księgach metrykalnych należy bezzwzględnie zachowywać kolejność danych.

§ 167

Przy zapisach dotyczących kobiet podaje się zawsze nazwisko rodowe, zaś w przypadku zamężnych powtórnie obok nazwiska rodowego także nazwisko z pierwszego małżeństwa („primo voto”).

§ 168

Do rubryki chrztu danej osoby winien być w uwagach naniesiony jej ślub, co też powinno znaleźć wyraz przy wystawianiu odpisu aktu chrztu jako adnotacja o stanie cywilnym danej osoby; np. „adnotacji o małżeństwie nie ma”. Podobnie na odpisie aktu Chrztu winna być odnotowana data i miejsce konfirmacji, z wyjątkiem osób, które zostały ochrzczone w późniejszym wieku lub wstąpiły do Kościoła.

§ 169

Na odpisach aktów metrykalnych naniesione mogą być tylko te dane, które są zawarte w księdze metrykalnej. Odpisy zaopatruje się pieczęcią okrągłą Parafii i podpisem Proboszcza lub innego upoważnionego przez Proboszcza duchownego. Po przeprowadzeniu rozmowy duszpasterskiej nie można odmówić wydania metryki.

§ 170

Przy zapisach w Księgach Metrykalnych Chrztów oraz ślubów w uwagach należy zapisać urząd, który go wydał, datę i numer dokumentu zaświadczenia z Urzędu Stanu Cywilnego, a w przypadku Księgi Zgonów i Pogrzebów aktu zgonów wraz z podaniem przyczyny zgonu.

§ 171

Wstąpienia do Kościoła jak i wystąpienia z Kościoła prowadzone są w oddzielnych księgach wstąpień oraz wystąpień. Ponadto w aktach pozostaje odpis dokumentu wg ustalonego druku.

3. Inne księgi i dokumenty parafialne

§ 172

1. Parafia winna prowadzić dziennik podawczy, zawierający adnotacje o wszelkiej korespondencji przychodzącej i wychodzącej z Parafii. Każde pismo wychodzące z Parafii winno być zaopatrzone w liczbę bieżącą tegoż dziennika. Pisma wychodzące winne być również zaopatrzone w pieczętkę

podłużną Parafii; jeśli zaś Parafia posiada druk firmowy, wówczas pisma zaopatruje się pieczętą imienną Prezesa Rady Parafialnej lub Wiceprezesa i jego podpisem. Dokumenty parafialne szczególnego znaczenia zaopatruje się pieczęcią okrągłą Parafii.

2. Parafia zobowiązana jest prowadzić Księgę Inwentarzową swego majątku trwałego i ruchomości. Każdy zakup majątku trwałego i ruchomości winien być na bieżąco odnotowywany w Księdze Inwentarzowej. Rada Parafialna powinna przynajmniej raz na trzy lata przeprowadzić spis kontrolny z natury majątku trwałego i ruchomości.

§ 173

Wszystkie pisma urzędowe do władz zwierzchnich Kościoła powinny być przesyłane za pośrednictwem urzędu diecezjalnego.

§ 174

Kopie pism do urzędów państwowych i samorządowych o ważnej treści winny być przesyłane w kopii do wiadomości urzędu diecezjalnego. Pisma kierowane do Prezydenta, Premiera, ministerstw oraz urzędów centralnych należy w odpisie przesłać do wiadomości Konsystorza.

§ 175

Wszystkie jednostki Kościoła są zobowiązane do dyscypliny finansowej.

§ 176

Korespondencja winna być podzielona na działy według potrzeb.

§ 177

Dokumenty parafialne powinny być usystematyzowane i archiwizowane według grup tematycznych i przechowywane ze szczególną starannością.

§ 178

Proboszcz jest odpowiedzialny za odprowadzenie składek ogólnokościelnych, diecezjalnych i ofiar na rzecz Kościoła.

V. DZIAŁALNOŚĆ EKUMENICZNA

1. Służba jedności Kościoła

§ 179

Ruch ekumeniczny wywodzi swój rodowód z Arcykapłańskiej Modlitwy Pana Kościoła Jezusa Chrystusa (J 17,21): „Aby wszyscy byli jedno, jak Ty, Ojcze, we mnie, a Ja w Tobie, aby i oni w nas jedno byli, aby świat uwierzył, że Ty mnie posłałeś”. Prawdziwa jedność jest możliwa tylko w Jezusie Chrystusie.

§ 180

Wierzący chrześcijanie stanowią jedno pomiędzy sobą, gdy trwają w Komunii Świętej, a więc w społeczności z Jezusem Chrystusem w Duchu Świętym, „który od Ojca i Syna pochodzi”. Jezus bowiem przez swoją śmierć i krew „sprawił, że z dwojga jedność powstała (...), pojednał obydwóch z Bogiem w jednym ciełe przez krzyż, zniweczywszy na nim nieprzyjaźń”. (Ef 2,14.16)

§ 181

Konfesja Augsburska stoi na stanowisku, że mimo rozdarcia i rozpadu Kościoła z powodu ludzkich grzechów, błędów i pychy, „jeden święty Kościół trwać będzie po wszystkie czasy” (CA art. VII). Podczas, gdy Kościół zewnętrzny i widzialny jest podzielony, to jednak Kościół wewnętrzny i niewidzialny jest „jeden, święty, powszechny i apostołski”. Do niego należą wszyscy ochrzczeni i prawdziwie wierzący.

§ 182

Uznajemy jeden Chrztost Święty dzieci i dorosłych dokonany w innym Kościele chrześcijańskim, jeśli użyta była do Chrztostu Świętego woda i jednocześnie wypowiedziane były słowa: „N. Ja ciebie chrzczę w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego”.

§ 183

Kościół Ewangelicko – Augsburski czuje się zobowiązany nieść pokój, miłość i pojednanie pomiędzy

wszystkimi chrześcijanami. Luteranie w Polsce już od XVI wieku zmierzali do zbliżenia z reformowanymi i braćmi czeskimi. Toteż w dniu 14 kwietnia 1570 r. w Sandomierzu zawarto „Ugodę Sandomierską” potwierdzoną w roku 1970 pomiędzy Kościołem Ewangelicko–Augsburskim a Ewangelicko–Reformowanym wprowadzając wspólnotę ołtarza i ambony. Podobną wspólnotę w „rzeczach świętych” zawarł Kościół Ewangelicko–Augsburski w RP z Kościołem Ewangelicko–Metodystycznym w Polsce w roku 1994.

§ 184

W roku 1973 Kościół Ewangelicko–Augsburski w Polsce podpisał Konkordię wspólnoty Sakramentów, ambony i urzędu kościelnego w Leuenberg (Szwajcaria) z Kościołami Reformacyjnymi Europy.

§ 185

Inną wspólnotę duchową stanowimy z wszystkimi Kościołami Światowej Rady Kościołów (1948), a przede wszystkim z Kościołami Polskiej Rady Ekumenicznej (1946), której Kościół nasz był współtwórcą i do obu organizacji ekumenicznych należy od samego początku ich powstania:

- a) celem ekumenicznej działalności Kościoła Ewangelicko – Augsburgskiego w RP jest duchowe zbliżenie i pielęgnowanie braterskich stosunków między Kościołami, w szczególności z Kościołami zrzeszonymi w Radzie Ekumenicznej,
- b) zbliżenie i pielęgnowanie braterskich stosunków realizowane jest poprzez czynny udział duchownych w pracach regionalnych rad ekumenicznych.

§ 186

Kościół Ewangelicko – Augsburgski w RP, wraz z Kościołami członkowskimi Światowej Federacji Luterskiej (powstałej w 1947) i Światowej Rady Kościołów (powstałej w 1948), stara się utrzymywać braterskie stosunki z Kościołem Rzymskokatolickim,

który przyłączył się do dążeń ekumenicznych w okresie II Soboru Watykańskiego (1962-1965), poprzez wspólną ekumeniczną modlitwę, zwłaszcza w okresie Ekumenicznego Tygodnia Powszechnej Modlitwy o Jedność Chrześcijan, poprzez dialog ekumeniczny i doktrynalny, we współpracy teologicznej na uczelniach i wydziałach teologicznych, pracy charytatywnej, diakonijnej, wielu innych dziedzinach życia społecznego i narodowego.

§ 187

Kościół Ewangelicko – Augsburgski w RP zachęca swych duchownych do otwartości, szczerości i roztropności ekumenicznej, do pełnej tolerancji i szacunku dla inaczej wierzących chrześcijan w kontaktach sąsiedzkich, w kościelnej działalności, w katechizacji, w kaznodziejstwie, w publikacjach i prasie kościelnej. Tego samego oczekujemy także od naszych partnerów ekumenicznych.

§ 188

Kościół Ewangelicko – Augsburgski w RP uważa, że możliwą jest także wspólna modlitwa do naszego wspólnego Ojca i jedynego Boga z naszymi „starszymi braćmi we wierze”, „do których należą ojcowie”, ojciec wiary Abraham, a przede wszystkim „z których pochodzi Chrystus według ciała; (...) Bóg błogosławiony na wieki” (Rz 9,5).

§ 189

Mimo pełnego szacunku dla innych religii niechrześcijańskich nie widzimy jednak możliwości wspólnej modlitwy z ich wyznawcami.

2. Społeczność w rzeczach świętych („*communio in sacris*”)

§ 190

Nie ograniczamy wspólnoty Sakramentów i urzędu Kościoła tylko do Kościołów wyrosłych z Reformacji. Otwarci jesteśmy na siostrzaną i braterską wspólnotę także z Kościołami Polskiej Rady Ekumenicznej

i Kościołem Rzymskokatolickim:

- a) zgodnie z uchwałą Synodu Kościoła na prawach równorzędnych dopuszczamy do Stołu Pańskiego niewangelicką stronę małżeństwa o różnej przynależności wyznaniowej zawartego w Kościele Ewangelicko – Augsburskim (Luterańskim),
- b) nie odmawiamy też wspólnoty Stołu Pańskiego na prawach „gościnniej Komunii” tym chrześcijanom, którzy przyjmując Sakrament Ołtarza w Kościele Ewangelicko – Augsburskim:
  - wierzą w słowa „za was się daje i za was się wylewa”
  - wierzą w obecność ciała i krwi Pana Jezusa pod postaciami chleba i wina.

§ 191

Nasi Biskupi i Księża uczestniczą czynnie w uroczystości ordynacji (wyświęcenia) duchownych, odbywającej się w Kościele Ewangelicko-Reformowanym, i Ewangelicko – Metodystycznym w RP, a także w innych Kościołach wyrosłych z Reformacji, będących sygnatariuszami Konkordii Leuenberskiej. Oczekujemy, że w podobny sposób postąpią nasi ekumeniczni partnerzy, z którymi posiadamy wspólnotę ołtarza, ambony i urzędu kościelnego.

§ 192

Czynny udział w święceniach duchownych i Biskupów innych Kościołów Chrześcijańskich oraz, „gościnnie” czynny udział tych Kościołów w naszych święceniach duchownych i Biskupów, pozostawiamy woli i roztropności Biskupów naszego Kościoła i Biskupów bratnich Kościołów chrześcijańskich.

§ 193

Uczestnictwo we wspólnej modlitwie i wspólnych pogrzebach, zezwalanie na śluby ewangelickie nowożeńców o różnej przynależności konfesyjnej z udziałem duchownego innego wyznania i śluby nowożeń-

ców o różnej przynależności wyznaniowej z udziałem duchownego ewangelickiego, branie udziału we wspólnych uroczystościach narodowych i kościelnych, a także inne formy współpracy ekumenicznej – wszystko to nie może się odbywać kosztem naruszenia tożsamości Kościoła Ewangelickiego w RP.

VI. STRÓJ LITURGICZNY I SŁUŻBOWY DYSTYNKCJE PEŁNIĄCYCH URZĄD DUCHOWNEGO

1. Strój liturgiczny duchowieństwa luterańskiego

§ 194

Strój liturgiczny w Kościele Ewangelicko – Augsburskim czyli Luterańskim należy do tzw. „adiafor”, czyli spraw nieistotnych, nie mających wpływu na wiarę. W Kościele Ewangelicko – Augsburskim dopuszczalne są następujące stroje liturgiczne:

- a) czarna t o g a sięgająca do kostek z aksamitnymi wyłogami rękawów i kołnierza, z białą befką szeroko rozchodzącą się (z możliwością haftowanych lub mereszgowanych krzyży na każdej z nich). Luteranie noszą befki szeroko rozchylone, podczas gdy reformowani – zszyte, a unijni – do połowy zszyte. Strój ten używany jest w niektórych krajach Europy w Kościołach Ewangelickich (luterańskich, reformowanych i unijnych) od 1811 r.
- b) czarna t o g a sięgająca do kostek z aksamitnymi wyłogami rękawów i kołnierza, biała befka (z możliwością haftowanych lub mereszgowanych krzyży na każdej z nich), z założoną na to gę b i a ł ą k o m ż ą, według jednolitego kroju zatwierdzonego przez VII Synod Kościoła na IV sesji w roku 1983 r. (tzw. średniowieczna “rokieta” bez rękawów, czyli “alba silesiana” = “alba śląska” z koronką; komża powinna sięgać mniej więcej do kolan, tak aby od ziemi do koronki komży długość wynosiła 50 cm; komża używana jest nieprzerwanie od czasów Reformacji po dzień dzisiejszy na Śląsku Cieszyńskim, na Słowacji

- i w Czechach),
- c) a l b a (łac. "biała"): biała, kremowa, lub szara, starochrześcijańska i staroluterańska tunika z rękawami sięgająca do kostek, kroju skandynawskich luteran (używana także w Polsce, na Śląsku i na Mazurach w Kościele Luterańskim od czasów XVI-wiecznej Reformacji do początków XIX wieku); na albę ordynowani Księża i Biskupi zakładają na szyję w stosownym kolorze do roku kościelnego s t u - ł ę (łac. "stola" = długa szata; symbol urzędu Kościoła) tak, że jej końce opadają z przodu swobodnie ku dołowi; Diakoni zawieszają stulę na lewym ramieniu i zapinają lub zawiązują ją na prawym boku, pod prawą ręką,
- d) nakryciem głowy wszystkich duchownych ewangelickich stosownym do stroju liturgicznego jest biret wzoru "cieszyńskiego" lub doktorskiego,
- e) w uzasadnionych przypadkach, za zgodą Biskupa Diecezjalnego, istnieje możliwość odprawiania nabożeństw "Słowa", ewangelizacji i niektórych czynności kościelnych także w stroju służbowym (np. Kapelani wojskowi w mundurze wojskowym ze stulą, duszpasterze środowiskowi w stroju służbowym z ewentualną stulą, ewangelizacje – w stroju służbowym lub cywilnym),
- f) wszyscy duchowni Kościoła Ewangelicko – Augsburskiego w RP mają prawo i obowiązek używania jednego z oficjalnych strojów liturgicznych, zgodnie ze zwyczajami i aktualnymi potrzebami Kościoła, przy czym czarną togą z założoną białą komżą mogą używać wyłącznie duchowni wprowadzeni w posługę Prezbitera (księdza) albo Biskupa,
- g) *(skreślony)*
- h) katecheci i katechetki, absolwenci teologii i studenci teologii ewangelickiej, posiadający misję kanoniczną Biskupa Kościoła do służby

liturgicznej lub kaznodziejskiej zakładają jasną albę kroju skandynawskiego lub tego samego kroju czarną tunikę, bez stuly, oraz czarny biret; ewentualne wyjątki od powyższej reguły wymagają zgody właściwego terytorialnie biskupa diecezjalnego.

- i) decyzję używania przez duchownych jednego z oficjalnych strojów liturgicznych do nabożeństw i obrzędów kościelnych zalecanych przez Agendę Kościoła i niniejszą Pragmatykę Służbową podejmuje:
- w Parafii – Proboszcz w uzgodnieniu z Radą Parafialną
  - w nabożeństwach ogólnodiecezjalnych – Biskup Diecezjalny
  - w nabożeństwach ogólnokościelnych – Biskup Kościoła.

§ 195

Zabezpieczenie szat liturgicznych i naczyń komunijnych do Komunii domowych jest troską Kościoła. Ordynowany może zwrócić się do Konsystorza o pomoc finansową na zakup stroju liturgicznego.

2. Strój liturgiczny Biskupów oraz insygnia dostojników kościelnych

§ 196

1. Insygnium urzędu Biskupa jest krzyż biskupi na łańcuchu.
  - a) Biskupi, używający do stroju liturgicznego czarnej togi, zamiast czarnych aksamitnych wyłogów przy todze używają wyłogów aksamitnych kołnierza i rękawów w kolorze biskupiego fioletu oraz w tym samym kolorze biret jako nakrycie głowy,
  - b) Biskupi używając białej komży mogą mieć przy niej wstążkę identycznego koloru – biskupiego fioletu,
  - c) jasna alba (tunika) kroju skandynawskiego nie może posiadać żadnych dystynkcji oprócz

ewentualnego fioletowego cingulum (sznur do przewiązania bioder) i krzyża biskupiego.

2. Insygnium godności Prezesa Synodu oraz duchownych radców Rady Synodalnej, Konsystorza i Rady Diecezjalnej, jak również Naczelnego Kapelana Wojskowego, o ile nie jest Biskupem, jest "róża Lutra" na łańcuchu.
3. Świeccy radcy i Wiceprezes Konsystorza mają również prawo używania w czasie uroczystości kościelnych takich samych insygniów.
4. Insygnia pełniących wysokie urzędy w Kościele stanowią własność Kościoła i Diecezji i podlegają zwrotowi z chwilą zakończenia pełnienia przez nich powierzonej misji.

3. Strój służbowy i dystynkcje pełniących urząd kościelny

§ 197

1. Podstawowym i historycznym strojem służbowym (nieliturgicznym) duchownych ewangelicko – luterskich jest czarny "surdut luterski" – krótki, czarna, do kolan sięgająca "sutanna" z białym kołnierzykiem pod stojącym kołnierzem surduta (biała lub czarna koszula z koloratką), lub czarna tzw. "kamizelka luterska" zakładana pod marynarkę. Do surduta luterskiego mogą być używane niewielkie befyki (bez krzyży):
  - a) Biskup może używać do "surduta luterskiego" ponadto koszulę w kolorze biskupiego fioletu oraz obowiązkowo biskupi krzyż,
  - b) Prezes Synodu, duchowni radcy Rady Synodalnej i Konsystorza oraz Rady Diecezjalnej, a także Naczelnik Kapelan Wojskowy, jeżeli nie jest Biskupem, zakładają na "surdut luterski" także swoje insygnia.
2. Strojem służbowym może być także czarny (ciemny lub granatowy) garnitur z koszulą – koloratką czarnego lub białego koloru. Biskupi mają prawo używania do niego koszuli – koloratki w kolorze biskupiego fioletu.
3. Siostry Diakonise i Diakoni Domu Macierzystego

używają stroju ustalonego przez ich własne przepisy i wewnętrzne prawa.

4. Diakoni i Diakonki diecezjalni zarówno do stroju liturgicznego, jak i do cywilnego ubrania mają prawo używania koszuli diakonackiej (koloratki) w kolorze ciemno zielonym (kolor diakonacki) oraz na szyi lub w klapie marynarki noszą symbol diakonacki ustalony przez Synodalną Komisję do spraw Liturgii i Muzyki Kościelnej, a zatwierdzony przez Konsystorz.
5. W czasie pogrzebów duchowni powinni używać koszul – koloratek tylko koloru czarnego lub białego, bez żadnych dystynkcji, za wyjątkiem insygniów, o których mowa w § 196. Biskupi mają prawo używania koszuli – koloratki również w kolorze biskupiego fioletu.
6. *(skreślony)*
7. Strój prywatny duchownego ewangelickiego jest jego osobistą sprawą, w którą nie ingeruje niniejsza Pragmatyka Służbowa mając nadzieję, że duchowny ewangelicki we wszystkich okolicznościach będzie godnie się zachowywał i nosił godny strój prywatny.
8. Szczególnie zasłużeni członkowie Kościoła na wnioski Rady Diecezjalnej, Biskupa Diecezjalnego lub Biskupa Kościoła mogą uchwałą Konsystorza otrzymać odznaczenie kościelne w formie "róży Lutra" w złocie (I stopień), w srebrze (II stopień).

VII. PRAWA SOCJALNO-BYTOWE PEŁNIĄCYCH URZĄD DUCHOWNY

§ 198

1. Duchownym przysługuje:
  - a) prawo do przychodu ze służby,
  - b) prawo do mieszkania służbowego,
  - c) prawo do urlopu wypoczynkowego,
  - d) prawo do korzystania z Funduszu Socjalnego Kościoła,
  - e) prawo do mieszkania po przejściu na emeryturę.
2. Prawa duchownego, o których mowa w ust. 1 mogą zostać mu ograniczone lub odebrane uchwa-

łą Synodu Kościoła podjętą na podstawie § 64 punkt 11) Zasadniczego Prawa Wewnętrznego.

§ 199

Przychód ze służby zapewnia Parafia lub inna jednostka, która jest miejscem służby. W przypadkach koniecznych korzysta ona z pomocy finansowej Kościoła. Przychód ze służby duchownych powołanych na stanowiska pozaparafialne, o ile w związku z ich pełnieniem nie pozostają na etatach państwowych, zapewnia jednostka powołująca. Przychód ten winien być porównywalny z przychodami Proboszczów o podobnym stażu służby.

§ 200

Duchownym (Biskupom, Księżom i Diakonom) przysługuje mieszkanie służbowe, zapewniające godne warunki życia rodziny oraz urządzenie gabinetu pracy. Jeśli duchowny pozostaje w swoim dotychczasowym mieszkaniu ze względu na brak możliwości zamieszkania w obiekcie parafialnym, Parafia zobowiązana jest do stosownej partycypacji w kosztach utrzymania mieszkania.

§ 201

1. W oparciu o zatwierdzone wokacje oraz zasady powoływania do służby, emerytowanemu duchownemu Kościół przez swe jednostki organizacyjne zapewnia mieszkanie, co najmniej 2-pokojowe, wyposażone w odpowiednie media. Przysługuje mu też możliwość korzystania z Funduszu Socjalnego Konsystorza.
- W wypadku śmierci duchownego Kościół przez swe jednostki organizacyjne zapewnia jedno mieszkanie zastępcze, zamieszkującym z nim wspólnie do dnia jego śmierci najbliższym: współmałżonkowi dożywotnio, o ile nie zmieni stanu cywilnego, dzieciom do osiągnięcia samodzielności.
2. Emerytowanemu Biskupowi Kościoła wysokość emerytury oraz prawo korzystania ze służbowego mieszkania ustala Konsystorz w porozumieniu

z Radą Synodalną.

§ 202

Emerytowanemu duchownemu, który rezygnuje z mieszkania zastępczego, Kościół przez swe jednostki organizacyjne wypłaca ekwiwalent mieszkaniowy.

§ 203

Duchownemu przysługuje 1 dzień wolny od pracy w tygodniu.

§ 204

1. Duchownym przysługuje urlop 30 dni kalendarzowych, a po 25 latach pracy w Kościele, licząc od dnia ordynacji, dodatkowy urlop – 14 dni kalendarzowych.
2. Urlopu udziela:
  - a) Wikariuszom i Diakonom parafialnym - Proboszcz,
  - b) Proboszczom i Wikariuszom diecezjalnym - Biskup Diecezjalny,
  - c) Biskupom Diecezjalnym i Ewangelickiemu Biskupowi Wojskowemu - Biskup Kościoła,
  - d) duchownym zatrudnionym w pozaparafialnych jednostkach Kościoła urlopu udzielają zwierzchnicy tych jednostek.
3. Korzystający z urlopu zgłasza odpowiedniemu zwierzchnikowi nazwisko osoby, która będzie go zastępowała. W przypadku choroby duchownego pełniącego samodzielną funkcję na Parafii, zastępstwo dla Parafii ustala Biskup Diecezjalny lub Biskup Kościoła.
4. Jeżeli duchowny opuszcza teren Parafii winien zapewnić właściwe funkcjonowanie Parafii. Jeżeli chce opuścić teren Parafii na dłużej niż 48 godzin, powinien porozumieć się z Biskupem Diecezjalnym. Jeżeli nieobecność trwać ma dłużej niż pięć dni, powinien uzyskać urlop.
5. Delegacje służbowe nie mogą być zaliczane do wymiaru urlopu wypoczynkowego.
6. Duchowny ma prawo do uzyskania krótkotrwałego

go, nieprzekraczającego łącznie 30 dni w roku, urlopu na cele szkolenia i doksztalcania. Urlop taki może być udzielony w celu wzięcia udziału w kursach, szkoleniach, rekolekcjach, studiach prowadzonych przez jednostki organizacyjne Kościoła. Urlop na cele szkolenia i doksztalcania może zostać udzielony również w celu udziału w kursach, szkoleniach, rekolekcjach, studiach prowadzonych przez organizacje pozakościelne jednak tylko wtedy, gdy starający się o urlop uzyska delegację udzieloną przez Biskupa Kościoła. Korzystającego z urlopu na cele szkolenia i doksztalcania obowiązują punkty 2 i 3 § 204 Pragmatyki Służbowej. Urlop na cele szkolenia i doksztalcania nie może być zaliczany do wymiaru urlopu wypoczynkowego.

§ 204a

1. Urlopu innego niż określony w § 204, na pisemny wniosek zainteresowanego, udziela Biskup Kościoła, może przy tym zasięgnąć opinii właściwego Biskupa Diecezjalnego i Rady Parafialnej. Urlop ten jest bezpłatny, przy czym Biskup Kościoła może wystąpić do Konsystorza o określenie praw socjalno-bytowych duchownego na okres urlopu. Urlop jest udzielany na czas określony. Z chwilą udzielenia urlopu duchowny traci zajmowane stanowiska i funkcje, chyba że Biskup Kościoła określi inaczej.
2. W czasie urlopu duchowny może podejmować czynności wynikające z ordynacji wyłącznie za uprzednią zgodą Biskupa Kościoła.
3. Nie później niż na miesiąc przed zakończeniem urlopu Konsystorz może określić na nowo miejsce pełnienia służby przez duchownego.
4. W razie wykorzystywania urlopu niezgodnie z przeznaczeniem lub naruszeniem przepisu ustępu 2, Biskup Kościoła ma prawo odwołać duchownego z urlopu. Postanowienia ustępu 3 stosuje się odpowiednio.
5. W razie niepodjęcia służby we wskazanym miej-

scu lub terminie po zakończeniu urlopu, Konsystorz może skreślić duchownego z listy duchownych.

6. Decyzje Biskupa Kościoła oraz uchwały Konsystorza, wydane na podstawie niniejszego przepisu, są ostateczne, z wyłączeniem uchwały o skreśleniu z listy duchownych.

§ 204b

1. W przypadku czasowej niemożności pełnienia funkcji przez Proboszcza Parafii, w szczególności wynikającej ze względów zdrowotnych, Konsystorz może podjąć uchwałę potwierdzającą ten stan. W uchwale tej mianuje się jednocześnie tymczasowego Proboszcza-Administradora, który przejmuje obowiązki Proboszcza Parafii.
2. Konsystorz podejmuje uchwałę, o której mowa w ust. 1, na wniosek właściwej Rady Parafialnej lub Rady Diecezjalnej lub Biskupa Diecezjalnego albo na wniosek Biskupa Kościoła.
3. Uchwała, o której mowa w ust. 1 wymaga pozytywnego zaopiniowania przez właściwą Radę Diecezjalną, o ile nie jest podejmowana na jej wniosek. Brak wyrażenia opinii w terminie 7 dni od zawiadomienia uważa się za opinię pozytywną.
4. Tymczasowy Proboszcz-Administrator pełni swą funkcję do odwołania, które następuje w szczególności w razie ustania stanu niemożności pełnienia funkcji przez Proboszcza Parafii. Do odwołania tymczasowego Proboszcza-Administradora stosuje się odpowiednio przepisy o jego mianowaniu, z tym że Konsystorz może podjąć uchwałę także działając z urzędu.
5. Konsystorz w porozumieniu z właściwą Radą Parafialną może określić prawa socjalno-bytowe zarówno Proboszcza Parafii jak i tymczasowego Proboszcza-Administradora”.

§ 204c

1. Duchownej, która urodziła dziecko, przysługuje

- urlop macierzyński w wymiarze:
- 1) 20 tygodni - w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie;
  - 2) 31 tygodni - w przypadku urodzenia dwojga dzieci przy jednym porodzie;
  - 3) 33 tygodni - w przypadku urodzenia trojga dzieci przy jednym porodzie;
  - 4) 35 tygodni - w przypadku urodzenia czworga dzieci przy jednym porodzie;
  - 5) 37 tygodni - w przypadku urodzenia pięciorga i więcej dzieci przy jednym porodzie.
2. Bezpośrednio po wykorzystaniu urlopu macierzyńskiego duchowna ma prawo do urlopu rodzicielskiego w wymiarze do:
- 1) 32 tygodni - w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie;
  - 2) 34 tygodni - w przypadku urodzenia dwojga i więcej dzieci przy jednym porodzie.
3. Urlop rodzicielski jest udzielany przez Biskupa Kościoła na pisemny wniosek duchownej, składany w terminie nie krótszym niż 21 dni przed rozpoczęciem korzystania z urlopu.
4. Duchowna może zrezygnować z korzystania z urlopu rodzicielskiego za zgodą Biskupa Kościoła.
5. Przepisy powyższej stosuje się odpowiednio do duchownej, która w okresie służby:
- 1) przyjęła na wychowanie dziecko w wieku do 7 roku życia, a przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego - do 10 roku życia, i wystąpiła do sądu opiekuńczego w sprawie jego przysposobienia;
  - 2) przyjęła na wychowanie w ramach rodziny zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, dziecko w wieku do 7 roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego - do 10 roku życia.
6. W sprawach nieuregulowanych stosowne uchwały podejmuje Konsystorz.

7. Duchownemu, któremu urodziło się dziecko, przysługuje jednorazowo urlop ojcowski w wymiarze 2 tygodni, udzielany na warunkach urlopu wypoczynkowego, który może być wykorzystany w terminie 6 miesięcy od urodzenia dziecka. Zasadę, o której mowa w zdaniu poprzednim stosuje się odpowiednio w przypadkach wskazanych w ust. 5.

§ 204d

1. W razie urodzenia martwego dziecka lub zgonu dziecka przed upływem 8 tygodni życia, duchownej przysługuje urlop macierzyński w wymiarze 8 tygodni po porodzie, nie krócej jednak niż przez okres 7 dni od dnia zgonu dziecka. Duchownej, która urodziła więcej niż jedno dziecko przy jednym porodzie, przysługuje w takim przypadku urlop macierzyński w wymiarze stosownym do liczby dzieci pozostałych przy życiu.
2. W przypadku zgonu dziecka po upływie 8 tygodni życia, duchowna zachowuje prawo do urlopu macierzyńskiego przez okres 7 dni od dnia zgonu dziecka. Duchownej, która urodziła więcej niż jedno dziecko przy jednym porodzie, przysługuje w takim przypadku urlop macierzyński w wymiarze stosownym do liczby dzieci pozostałych przy życiu, nie krócej jednak niż przez okres 7 dni od dnia zgonu dziecka.

§ 204e

1. Skorzystanie z prawa do urlopu macierzyńskiego, rodzicielskiego lub ojcowskiego nie wpływa na długość kadencji na stanowiskach wybieralnych.
2. Okres urlopu macierzyńskiego, rodzicielskiego i ojcowskiego wlicza się do stażu służby duchownego.
3. Okresu urlopu macierzyńskiego, rodzicielskiego i ojcowskiego nie wlicza się do minimalnego czasu trwania pierwszego okresu wikariatu, o którym mowa w §30 ust. 1 lit. a.

§ 205

1. Z zastrzeżeniem § 37 wszyscy duchowni objęci są Funduszem Socjalnym Kościoła. Składki od duchowieństwa parafialnego oraz od duchownych pracujących w szkołach na terenie Parafii wpłacają Parafie. Składkę od duchownych powołanych na stanowiska pozaparafialne oraz od duchownych skierowanych do pracy na uczelniach wyższych opłacają jednostki organizacyjne, do których duchowni zostali skierowani, a jeżeli jest to niemożliwe, składkę opłaca Konsystorz z Funduszu Ogólnokościelnego. Zasada ta dotyczy również Księży pracujących za granicą.
2. Wszystkim duchownym przysługuje prawo do płacenia ubezpieczeń według przepisów państwowych.

§ 206

1. Duchowni są zobowiązani do poddawania się wstępnym i okresowym badaniom lekarskim. Tryb poddania się badaniom określa Konsystorz.
2. Koszty badań, o których mowa w pkt.1, pokrywa jednostka organizacyjna, w której duchowny odbywa służbę.

§ 207

Koszty podróży, wynikające ze służby duchownego pokrywa jednostka organizacyjna, w której służba ta jest pełniona.

Pokrycie tych kosztów może odbywać się:

- poprzez utrzymanie samochodu służbowego
- poprzez ekwiwalent pieniężny za korzystanie z samochodu dla celów służbowych zgodnie z przepisami
- w formie ryczałtu ustalanego poprzez daną jednostkę organizacyjną.

**VIII. PORZĄDEK PRZYGOTOWANIA
DO PEŁNIENIA URZĘDU DUCHOWNEGO
ORAZ DALSZEGO W NIM KSZTAŁCENIA**

1. Studia**§ 208**

Osoby wyznania ewangelicko – augsburskiego, ubiegające się o przyjęcie na studia teologiczne i studia pedagogiczne w zakresie pracy socjalnej oraz pedagogiki szkolnej i korekcyjnej w ChAT lub innej uczelni, winny przedstawić poza standardowymi dokumentami również opinię Proboszcza (jej odpis należy przesłać właściwemu Biskupowi Diecezjalnemu i Biskupowi Kościoła).

§ 209

Studenci teologii, pedagogiki religijnej, opieki socjalnej powinni utrzymywać kontakt ze swoimi Parafiami macierzystymi oraz brać czynny udział w życiu religijno-kościelnym Parafii stołecznych.

§ 210

Zobowiązani są oni regularnie uczestniczyć w porannych i wieczornych nabożeństwach modlitewnych w Domu Studenta, a po pierwszym semestrze upoważnieni są do ich prowadzenia. Podczas nabożeństw zobowiązani są do godnego ubioru i zachowania.

§ 211

Powinni raz w tygodniu uczestniczyć w spotkaniu z Opiekunem Duchowym mianowanym przez Konsystorz. Spotkanie powinno składać się z:

- a) wspólnego śpiewania pieśni,
- b) pobudzającego duchowo wykładu Opiekuna Duchowego, zaproszonego duchownego, studenta lub wspólnego rozważania tekstu biblijnego, wspólnej lektury budującej,
- c) braterskich rozmów.

§ 212

Opiekun Duchowy składa co roku do 1 września na piśmie sprawozdanie ze swojej działalności Biskupowi Kościoła.

§ 213

Opiekun Duchowy przynajmniej raz w roku zaprasza Biskupa Kościoła na spotkanie ze studentami.

§ 214

Opiekun Duchowy organizuje raz w roku ewangelizację lub dni skupienia (rekolekcje) dla wszystkich studentów ChAT wyznania luterańskiego na terenie Centrum Kościelnego w Warszawie lub na innym miejscu. Przy organizowaniu rekolekcji lub ewangelizacji korzysta z pomocy prowadzonej przez Kościół jednostki kształcenia ustawicznego - komisji synodalnych (ewangelizacyjnej, pastoralnej, teologicznej, liturgicznej i wychowania chrześcijańskiego). Tematy ewangelizacji i rekolekcji winny być odpowiednio wcześniej podane do wiadomości studentów.

§ 215

Studenci mają prawo zwracania się z wszystkimi problemami do Opiekuna Duchowego.

§ 216

Opiekun Duchowy jest zobowiązany do przeprowadzenia rozmowy ze studentami, których zachowanie i wyniki studiów budzą zastrzeżenia. Upoważniony jest do ich napominania i kształtowania ich właściwej formacji duchowej.

§ 217

Studenci studiów teologicznych, pragnący służyć w Kościele zobowiązani są do uczestniczenia w kursach zorganizowanych przez kościelną jednostkę kształcenia ustawicznego, przy czym:

1. Uczestnictwo zostanie potwierdzone na podstawie odpowiedniej dokumentacji kursów kościelnej jednostki kształcenia ustawicznego. Osoby, które w szczególnych przypadkach zostały zwolnione przez Opiekuna Duchowego, w porozumieniu z władzami kościelnej jednostki kształcenia ustawicznego, z uczestnictwa w ww. zajęciach w cza-

nie studiów, będą zobowiązane do zaliczenia pensum kościelnej jednostki kształcenia ustawicznego w okresie kandydackim. Powyższe dotyczy także studentów studiów niestacjonarnych.

2. Pensum kościelnej jednostki kształcenia ustawicznego obejmuje:
  - Teologię Ksiąg Wyznaniowych
  - Egzegezę i pracę nad tekstem biblijnym
  - Sakramentologię
  - Praktyczne zajęcia z liturgiki
  - Wybrane zagadnienia z duszpasterstwa
  - Wybrane zagadnienia z homiletyki
  - Wybrane zagadnienia z katechetyki
  - Formację duchową duchownego
  - Życie parafii
  - Diakonię
  - Misję i ewangelizację
  - Zarządzanie parafią
  - Obecność Kościoła w życiu kulturalnym, politycznym i gospodarczym
  - Zagrożenia wiary i religijności płynące ze strony świata
  - Współczesne metody komunikacji.

2. Praktyki studenckie

§ 218

Studenci od I do III roku studiów teologicznych odbywają praktyki wakacyjne wyłącznie na obozach młodzieżowych, organizowanych przez Synodalną Komisję Młodzieżową i w Parafiach, prowadząc nabożeństwa czytane (lektorskie), szkółki niedzielne, zebrania młodzieżowe. Opiekunem ich jest wówczas miejscowy duchowny lub duszpasterz obozowy. Mogą także odbywać praktyki wakacyjne w domach opieki oraz na koloniach i półkoloniach dla dzieci.

§ 219

1. Studenci IV i V roku studiów teologicznych odbywają praktyki wakacyjne w Parafiach pod kontrolą Proboszcza lub Proboszcza – Administratora Parafii, w wypadku nieobecności Proboszcza lub

Proboszcza – Administratora pod kontrolą duchownego z sąsiedniej Parafii.

2. Studenci III roku studiów do pełnienia przyszłej praktyki zostają przygotowani na 6. semestrze osobiście przez Opiekuna Duchowego lub przy pomocy innych duchownych (wykłady z zakresu homiletyki, pogłębiające formację duchową, egzegezy perykop niedzielnych itp.).
3. W 6. semestrze studenci teologii zostają włączeni do modlitwy w czasie nabożeństwa i otrzymują upoważnienie Biskupa Kościoła do odbycia praktyki kościelnej. Upoważnienie to jest równoznaczne z zezwoleniem na wygłaszanie kazań w czasie trwania praktyki. Studenci teologii nie mogą sprawować Sakramentów ani też pełnić funkcji asystującego przy zawieraniu związku małżeńskiego. Możliwa jest pomoc studenta w czasie nabożeństwa przy rozdawaniu Wieczerzy Pańskiej. W razie braku duchownego w Parafii student może udzielić Sakramentu Chrztu Świętego.
4. Studenci IV i V roku mogą także odbyć praktyki w Parafiach w okresie Świąt Bożego Narodzenia, Wielkanocy lub innych świąt.

§ 220

Minimum wymaganego czasu praktyki kościelnej określa się na trzy miesiące.

§ 221

Zapotrzebowania na praktyki parafialne są zgłaszane przez Parafie za pośrednictwem Biskupa Diecezjalnego Opiekunowi Duchowemu w terminie do 31 marca każdego roku, a w nagłych przypadkach – bezpośrednio Opiekunowi Duchowemu z powiadomieniem Biskupa Diecezjalnego. Na zastępstwa kieruje pisemnie Opiekun Duchowy z zastosowaniem wymogów §§ 218-219.

§ 222

1. Studenci odbywają praktyki katechetyczne w czasie trwania roku szkolnego. Kościół jest zobowiązany do umożliwienia odbycia praktyki kateche-

tycznej zgodnie z wymogami uczelni.

2. Studenci są zobowiązani do przedłożenia Biskupowi Kościoła za pośrednictwem Opiekuna Duchowego zaświadczenia o odbytej praktyce kościelnej. Zaświadczenie to powinno zawierać opis odbytej praktyki oraz ocenę.

§ 223

Absolwenci studiów teologicznych i pedagogicznych w zakresie pedagogiki religijnej, pracy socjalnej itp. mogą się ubiegać o przyjęcie do pracy w Kościele.

3. Okres kandydacki

§ 224

Magister teologii, który pragnie być dopuszczony do pierwszego egzaminu kościelnego („pro venia concionandi”) rozpoczyna okres kandydacki do stanu duchownego.

§ 225

Magister teologii jako kandydat do stanu duchownego zostaje skierowany przez Biskupa Kościoła do Parafii pod opiekę Proboszcza, celem zapoznania się z całościem kształtem pracy duszpasterskiej i administracyjnej.

§ 226

Okres kandydacki trwa co do zasady nie dłużej niż trzy lata. Rozpoczyna się od dnia skierowania przez Biskupa Kościoła do Parafii na praktykę kandydacką i kończy się odpowiednio:

- a) w dniu ordynacji – w przypadku zdania pierwszego egzaminu kościelnego „pro venia concionandi”,
- b) w dniu odwołania z praktyki kandydackiej przez Biskupa Kościoła,
- c) w dniu przystąpienia do pierwszego egzaminu kościelnego „pro venia concionandi” – w przypadku jego niezdania.

t.

§ 227

W okresie tym kandydat, który nie posiada kompletu

wpisów w dokumencie kościelnej jednostki kształcenia ustawicznego zobowiązany jest do odbycia odpowiednich kursów przez nią organizowanych.

§ 228

Biskup Kościoła wyznacza tematy prac pisemnych do pierwszego egzaminu kościelnego („pro venia concionandi” lub katechetycznego).

§ 229

Kandydat w trakcie trwania seminarium zobowiązany jest uczestniczyć we wszystkich zajęciach w ramach kursów, o których mowa w § 227 .

Prace do pierwszego egzaminu kościelnego kandydat jest zobowiązany przedłożyć komisji egzaminacyjnej wraz z opinią dyrektora kościelnej jednostki kształcenia ustawicznego oraz opinią Proboszcza (Proboszczów), u boku którego odbywał okres kandydacki.

§ 230

Parafia zabezpiecza kandydatowi:

- wynagrodzenie
- obowiązkowe ubezpieczenie w ZUS
- mieszkanie.

§ 231

Okres kandydacki przerwany z powodu choroby lub innych sytuacji losowych może być przedłużony lub ponownie wyznaczony przez Biskupa Kościoła.

§ 232

W przypadku negatywnych opinii z okresu kandydackiego lub niezdania egzaminu kościelnego, Biskup na wniosek Konsystorza może dopuścić do powtórnego okresu kandydackiego. Dotyczy to również kandydatów, którzy z uzasadnionych, a nie wymienionych wyżej przyczyn, przzerwali lub nie odbyli okresu kandydackiego, a zgłaszają ponownie swój akces do służby w Kościele.

§ 233

Po zdaniu pierwszego egzaminu kościelnego i ordy-

nacji kandydat rozpoczyna okres wikariatu.

§ 234

W przypadku braku miejsca służby dla ordynowanego duchownego, ordynacja, po rozmowie duszpasterskiej z kandydatem i w wyniku wspólnej decyzji, może być dokonana bez przydziału miejsca służby albo może być odroczone. W każdym przypadku należy wziąć również pod uwagę art. 32 pkt 1 ustawy regulującej stosunek państwa do Kościoła.

4. Wikariat i dalsze okresy służby

§ 235

Wikariusz w okresie do drugiego egzaminu kościelnego zobowiązany jest do zaliczenia 6 kursów w systemie doksztalcania Księży w ramach kościelnej jednostki kształcenia ustawicznego. Dokument zaliczenia kursów doksztalcania Wikariusz powinien przedłożyć Konsystorzowi wraz z prośbą o dopuszczenie do drugiego egzaminu kościelnego. Koszty kursów ponosi Kościół, koszty podróży pokrywa zaś Parafia, w której Ksiądz odbywa swój wikariat.

§ 236

Każdy duchowny ma obowiązek ustawicznego podnoszenia wiedzy teologicznej i dbałości o własną formację duchową.

Biskup Diecezji zobligowany jest do nadzoru wypełniania tego obowiązku przez duchownych i katechetów Diecezji.

Obligacja powyższa jest upoważnieniem do przeprowadzania na terenie Diecezji egzaminów (okresowych lub interwencyjnych) zwłaszcza z zakresu teologii biblijnej i teologii Ksiąg Wyznaniowych.

5. Porządek egzaminów Kościoła Ewangelicko – Augsburgskiego w RP

5.1. Duchowni

5.1.1. Egzamin „pro venia concionandi”

§ 237

1. Do egzaminu „pro venia concionandi” zgłaszają się absolwenci wyższych uczelni, którzy posiadają tytuł licencjata teologii ewangelickiej i magistra teologii ewangelickiej albo tytuł magistra teologii ewangelickiej uzyskany po ukończeniu studiów jednolitych oraz pragną pracować w Kościele Ewangelicko–Augsburskim w RP.
2. Podanie o ordynację na Księdza lub Diakona Kościoła Ewangelicko – Augsburgskiego w RP oraz dopuszczenie do egzaminu „pro venia concionandi” składa kandydat na ręce Biskupa Kościoła. Do podania dołącza:
  - odpis aktu urodzenia
  - odpis aktu chrztu
  - świadectwo confirmacji lub akt wstąpienia
  - życiorys z podaniem pobudek, które skłoniły kandydata do poświęcenia się stanowi duchowemu
  - świadectwo zdrowia
  - opinię Proboszcza Parafii, z której kandydat pochodzi
  - opinię duszpasterza akademickiego
  - opinię dyrektora kościelnej jednostki kształcenia ustawicznego
  - zaświadczenie o odbyciu seminarium organizowanego przez kościelną jednostkę kształcenia ustawicznego
  - zaświadczenie o odbytych praktykach kościelnych
  - **zaświadczenie o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie koniecznym do dopuszczenia do pracy z małoletnimi, informacja o niefigurowaniu w Rejestrze Sprawców Przestępstw na tle Seksualnym oraz inne dokumenty określone przez odpowiednie przepisy dotyczące ochrony małoletnich**
  - odpis dyplomu
  - pracę magisterską.
3. Egzamin „pro venia concionandi” składa się z egzaminu pisemnego i ustnego.

4. Na egzamin pisemny składa się opracowanie z zakresu dogmatyki, teologii Ksiąg Wyznaniowych oraz złożone na piśmie kazanie (egzegeza, medytacja, kazanie). Temat pracy i tekst kazania wyznacza kandydatowi Biskup Kościoła. Pracę pisemną należy złożyć do trzech miesięcy po wyznaczeniu tematu pracy i tekstu kazania. Jeśli kandydat przekroczył termin trzech miesięcy, składa podanie o przedłużeniu terminu. Jeśli praca pisemna została oceniona negatywnie przynajmniej przez dwóch egzaminatorów, Biskup Kościoła wyznacza nowy temat i termin egzaminu.
5. Egzamin ustny obejmuje wiedzę z zakresu biblistyki, dogmatyki, etyki teologii fundamentalnej i teologii Ksiąg Wyznaniowych.
6. Kandydat po zdaniu egzaminu „pro venia concionandi” otrzymuje świadectwo zdania egzaminu.
7. Osoba, która zdała egzamin „pro venia concionandi” składa wniosek o dopuszczenie do ordynacji w terminie 3 miesięcy od otrzymania świadectwa zdania egzaminu. W przypadku uchybienia terminu złożenia wniosku, egzamin wymaga powtórzenia,

5.1.2. Egzamin „pro ministerio”

§ 238

1. Do egzaminu „pro ministerio” zgłaszają się Księża Kościoła Ewangelicko–Augsburskiego w RP po trzech latach od ordynacji.
2. Do podania o dopuszczenie do egzaminu „pro ministerio” duchowny dołącza:
  - zaświadczenie o odbytych wikariatach wraz z opiniami Proboszczów, u których odbywał praktykę
  - zaświadczenie o udziale w sześciu kursach objętych regulaminem kształcenia i doksztalcenia duchownych organizowanych przez kościelną jednostkę kształcenia ustawicznego dla duchownych przed egzaminem „pro ministerio”
  - opinię dyrektora kościelnej jednostki kształcenia ustawicznego

- opinię Biskupa Diecezjalnego i jednego z egzaminatorów, dotyczącą nabożeństwa odprawionego przez duchownego zgłaszającego się do egzaminu „pro ministerio”
  - protokół z przeprowadzonej katechezy przed Komisją Diecezjalną.
3. Egzamin „pro ministerio” składa się z egzaminu pisemnego i ustnego.
  4. Na egzamin pisemny składa się kazanie (egzegeza, medytacja, kazanie), katecheza. Tematy wyznacza kandydatowi Biskup Kościoła. Pracę pisemną należy złożyć do trzech miesięcy po wyznaczeniu tematu pracy i tekstu kazania. Jeśli kandydat przekroczył termin trzech miesięcy, składa podanie o przedłużenie terminu. Jeśli praca pisemna została oceniona przynajmniej przez dwóch egzaminatorów negatywnie, Biskup Kościoła wyznacza nowy temat i termin egzaminu.
  5. Egzamin ustny obejmuje wiedzę z zakresu biblistyki, homiletyki, duszpasterstwa, katechetyki, liturgiki, ekumenizmu, administracji (prawo, regulaminy, kancelaria, księgowość), a także umiejętności z zakresu zarządzania gremiami kościelnymi oraz komunikacji społecznej dotyczącej sytuacji konfliktowych i poradnictwa
  6. Kandydat po zdaniu egzaminu „pro ministerio” otrzymuje świadectwo zdania egzaminu.
  7. Duchowny, który zdał egzamin „pro ministerio” ma obowiązek uczestniczyć w kursach organizowanych przez kościelną jednostkę kształcenia ustawicznego do pięciu lat po ordynacji. Zaliczenie seminariów jest niezbędnym warunkiem ubiegania się o samodzielne stanowisko w Kościele. Koszty uczestnictwa w kursach kościelnej jednostki kształcenia ustawicznego, po zdaniu egzaminie „pro ministerio”, pokrywa osobiście duchowny.

5.2. Katececi

5.2.1. Egzamin z pedagogiki religijnej

§ 239

1. Do egzaminu przystępują ubiegający się o zezwolenie Biskupa Kościoła do nauczania kościelnego w szkołach i punktach katechetycznych dzieci i młodzieży Kościoła Ewangelicko–Augsburskiego w RP.
2. Prawo ubiegania się o zezwolenie Biskupa Kościoła do prowadzenia lekcji religii mają:
  - absolwenci wyższych uczelni, którzy posiadają tytuł magistra teologii (jeśli na studiach nie posiadali tzw. minimum pedagogicznego, zobowiązani są do uzupełnienia studiów o przedmioty pedagogiczne)
  - absolwenci wyższych uczelni o profilu pedagogiczno-religijnym.
3. Ubiegający się o zezwolenie Biskupa do nauczania kościelnego w szkołach i punktach katechetycznych dzieci i młodzieży Kościoła Ewangelicko–Augsburskiego w RP wraz z podaniem składają:
  - odpis aktu urodzenia
  - odpis aktu Chrztu
  - świadectwo konfirmacji
  - życiorys
  - opinię Proboszcza Parafii, z której kandydat pochodzi lub w której pracuje
  - opinię duszpasterza akademickiego (nie dotyczy katechetów już pracujących od ponad roku)
  - zaświadczenie o odbytych praktykach (nie dotyczy katechetów już pracujących od ponad roku)
  - **zaświadczenie o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie koniecznym do dopuszczenia do pracy z małoletnimi, informację o niefigurowaniu w Rejestrze Sprawców Przestępstw na tle Seksualnym oraz inne dokumenty określone przez odpowiednie przepisy dotyczące ochrony małoletnich**
  - odpis dyplomu
  - opinię Biskupa Diecezjalnego i wizytatora z przeprowadzonej lekcji.
4. Egzamin z pedagogiki religijnej obejmuje część

pisemną i ustną.

Na egzamin pisemny składa się opracowanie z zakresu katechetyki lub pedagogiki, lub metodologii oraz katecheza. Tematy do egzaminu pisemnego wyznacza Biskup Kościoła. Pracę pisemną należy złożyć do trzech miesięcy po wyznaczeniu tematu pracy i tekstu katechezy. Jeśli kandydat przekroczył termin trzech miesięcy, składa podanie o przedłużenie terminu składania pracy, Biskup Kościoła zaś wyznacza mu nowy temat.

Jeśli praca pisemna (praca z katechetyki lub pedagogiki, lub metodologii oraz katecheza) została oceniona przynajmniej przez dwóch egzaminatorów na niedostateczny, Biskup zwraca pracę kandydatowi do poprawienia.

Egzamin ustny składa się ze znajomości historii biblijnych oraz obejmuje wiedzę z zakresu katechetyki, pedagogiki i liturgiki.

5. Osoba, ubiegająca się o prawo nauczania, po zdaniu egzaminu otrzymuje odpowiednie świadectwo.

5.3. Uwagi końcowe

§ 240

1. Komisja Egzaminacyjna składa się z Biskupa Kościoła i mianowanych przez niego trzech duchownych Kościoła Ewangelicko – Augsburskiego w RP. Członkowie Komisji Egzaminacyjnej zobowiązani są do złożenia oceny z prac pisemnych na dwa tygodnie przed wyznaczonym egzaminem.
2. Katecheci, którzy dotychczas nie uzyskali zezwolenia na nauczanie kościelne i nie zostali wprowadzeni w urząd katechety, bądź nie zostali ordynowani, powinni złożyć podanie o dopuszczenie do egzaminu w ciągu roku.
3. Księżom i Diakonom, którzy zdali egzamin „pro venia concionandi” Biskup Kościoła zobowiązany jest wystawić w trybie natychmiastowym upoważnienie do nauczania we wszelkich typach szkół i placówkach kształcenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej (misję kanoniczną) bez ograniczeń czasowych.

IX. PRAWA I OBOWIĄZKI OSÓB ŚWIECKICH WE WŁADZACH KOŚCIELNYCH, ŚWIECKICH PRACOWNIKÓW KOŚCIELNYCH ORAZ WSZYSTKICH WIERNYCH

§ 241

Piastowanie mandatu we wszelkich władzach kolegialnych Kościoła przez świeckich członków jest wyrazem zaufania i szacunku, a równocześnie zobowiązaniem do odpowiedzialnego działania.

§ 242

Świeccy członkowie władz kościelnych piastują swe mandaty przez okres kadencji, na którą zostali wybrani. Tracą swe mandaty przed upływem kadencji:

- a) na własne żądanie,
- b) na mocy wyroku Sądu Dyscyplinarnego,
- c) wraz ze śmiercią osoby piastującej stanowisko.

§ 243

Świeccy członkowie władz kościelnych są reprezentantami całej wspólnoty Kościoła a nie interesów własnej Parafii czy poszczególnych grup lub osób. Funkcje swe powinni wykonywać sumiennie, mając na względzie dobro Kościoła.

§ 244

Świeccy członkowie Rad Parafialnych, Diecezjalnych nie mogą otrzymywać od Parafii lub Diecezji innych świadczeń jak tylko zwrot kosztów podróży i diet. Konieczne odstępstwa każdorazowo zatwierdza Konsystorz.

§ 245

Świeckim członkom władz kościelnych przysługuje prawo do tytułu związanego z zajmowanym stanowiskiem.

§ 246

1. Prawa i obowiązki świeckich pracowników kościelnych regulują państwowe przepisy dotyczące stosunku pracy. Poszczególne wła-

dze kościelne we własnym zakresie mogą świeckim pracownikom przedstawić własne regulaminy pracy.

2. *(skreślony)*

§ 246a

1. Osoba świecka może zostać powołana do duchowej służby pomocniczej w Kościele jako „Ewangelista/Ewangelistka” (dalej jako: „Ewangelista”). Ewangelista może posługiwać się także tytułem „Świecki Kaznodzieja/Świecka Kaznodziejka” lub „Predykan/Predykantka”.
2. W przypadku skierowania do służby poza terytorium Polski Ewangelicie przysługuje także tytuł „Misjonarza/Misjonarki” (dalej jako: „Misjonarz”).

§246b

1. Służbę Ewangelisty w Kościele Ewangelicko-Augsburskim w RP mogą pełnić osoby, które:
  - 1) są członkami Kościoła i posiadają bierne prawo wyborcze;
  - 2) posiadają odpowiednie przygotowanie merytoryczne potwierdzone poprzez:
    - a) ukończenie Szkoły Biblijnej wraz z kursem homiletyczno-liturgicznym prowadzonej przez Centrum Misji i Ewangelizacji albo innego kursu przygotowującego do służby Ewangelisty zorganizowanego przez Kościół, obejmującego co najmniej 3 semestry nauki, których program został zatwierdzony przez Konferencję Biskupów lub
    - b) tytuł licencjata lub magistra uzyskany w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie na kierunku teologia ewangelicka lub
    - c) tytuł licencjata, magistra lub inny odpowiedni, uzyskany w uczelni zagranicznej

uznawanej przez jeden z Kościołów, z którym Kościół Ewangelicko-Augsburski w RP pozostaje we wspólnocie ołtarza i ambony, na kierunku teologia ewangelicka lub

- d) stopień naukowy doktora lub doktora habilitowanego teologii w obszarze teologii ewangelickiej, uzyskany w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie lub uczelni zagranicznej uznawanej przez jeden z Kościołów, z którym Kościół Ewangelicko-Augsburski w RP pozostaje we wspólnocie ołtarza i ambony;
  - 3) odbyły ze skutkiem pozytywnym rozmowę kwalifikacyjną;
  - 4) zdały egzamin dopuszczający do służby Ewangelisty.
2. W uzasadnionych przypadkach Konsystorz może dopuścić do egzaminu dopuszczającego do służby Ewangelisty osoby posiadające inne niż określone w ust. 1 pkt 2) przygotowanie merytoryczne do pełnienia tej służby.

§ 246c

1. Podanie o dopuszczenie do egzaminu dopuszczającego do służby Ewangelisty kandydat składa na ręce Biskupa Diecezjalnego, właściwego według przynależności parafialnej kandydata, dołączając:
  - a) życiorys z podaniem pobudek, które skłoniły kandydata do poświęcenia się służbie Ewangelisty;
  - b) potwierdzenie konfirmacji albo aktu wstąpienia do Kościoła;
  - c) dokumenty poświadczające przygotowanie merytoryczne, o którym mowa w § 246b ust. 1 pkt 2);
  - d) opinię Proboszcza Parafii, do której kandydat należy;

- e) dodatkowe opinie z parafii lub instytucji kościelnych, jeśli kandydat angażuje się w życie kościelne także poza parafią do której przynależy,
- f) **zaświadczenie o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie koniecznym do dopuszczenia do pracy z małoletnimi, informację o niefigurowaniu w Rejestrze Sprawców Przystępstw na tle Seksualnym oraz inne dokumenty określone przez odpowiednie przepisy dotyczące ochrony małoletnich.**
2. Podanie wraz z dokumentami i własną opinią Biskup Diecezjalny przekazuje do Biskupa Kościoła.
  3. Rozmowę kwalifikacyjną, mającą na celu poznanie motywacji kandydata na Ewangelistę oraz sprawdzenie jego gotowości do realizacji służby w zgodzie z normami nauczania Kościoła określonymi w deklaracji wstępnej Zasadniczego Prawa Wewnętrznego, przeprowadza Biskup Kościoła wraz z Biskupem Diecezjalnym albo Biskupami Diecezjalnymi Diecezji, w której albo w których kandydat na Ewangelistę pragnie służyć. W przypadku kandydatów na Misjonarzy rozmowę kwalifikacyjną przeprowadza Biskup Kościoła wraz z wskazanym przez niego duchownym lub duchownymi. Po rozmowie kwalifikacyjnej sporządza się opinię o kandydacie na Ewangelistę, której odpis przekazuje się zainteresowanemu.
  4. Kandydaci na Ewangelistów zdają egzamin przed Komisją Egzaminacyjną powołaną przez Konsystorz Kościoła. W skład Komisji wchodzi Biskup Kościoła albo osoba przez niego wskazana, przedstawiciel Rady Synodalnej i przedstawiciel Centrum Misji i Ewangelizacji lub przedstawiciel wykładowców z Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie.
5. Egzamin składa się z:
    - 1) części pisemnej - obejmującej przygotowanie w terminie do 3 miesięcy kazania na zadany przez Biskupa Kościoła temat;
    - 2) części ustnej lub pisemnej - obejmującej wiedzę kandydata w zakresie biblistyki, teologii praktycznej i systematycznej oraz historii Kościoła, zgodnie z programem kursu dla ewangelistów;
    - 3) części praktycznej - obejmującej poprowadzenie nabożeństwa Słowa i spotkania biblijnego, wizytowanych przez co najmniej dwie osoby wskazane przez Komisję Egzaminacyjną, w tym co najmniej jedną ze swojego grona, które sporządzają stosowne opinie.
  6. Komisja Egzaminacyjna może odstąpić od egzaminowania kandydata na Ewangelistę w zakresie, o którym mowa w ust. 5 pkt 2), o ile legitymuje się on zdaniami egzaminami w tym zakresie, w ramach kształcenia, o którym mowa w § 246b ust. 1 pkt 2) litery b) – d).
  7. Po uzyskaniu pozytywnej opinii z rozmowy kwalifikacyjnej oraz po pozytywnym wyniku egzaminu, Biskup Kościoła w porozumieniu z Biskupem Diecezjalnym lub Biskupami Diecezjalnymi wyznacza termin i miejsce wprowadzenia Ewangelisty do służby w Kościele.

§ 246d

1. Wprowadzenie Ewangelisty do służby w Kościele przeprowadza odpowiednio Biskup Diecezji, w której Ewangelista ma służyć, Biskup Kościoła albo w ich zastępstwie biskup wyznaczony przez Biskupa Kościoła, zgodnie z porządkiem określonym w stosownej Agendzie.

2. Wprowadzenie Ewangelisty do służby potwierdza się stosownym protokołem.
3. Konsystorz Kościoła prowadzi rejestr Ewangelistów, których wprowadzono do służby.
4. Za nadzór oraz koordynowanie służby Ewangelistów na terenie danej diecezji odpowiada właściwy Biskup Diecezjalny albo wskazany przez niego duchowny. Nadzór może obejmować w szczególności: wizytację prowadzonych nabożeństw lub spotkań, akceptację planowanych kazań, rozważań lub innych wystąpień przedłożonych *in extenso* lub w formie konspektów.
5. W przypadku Misjonarzy oraz innych Ewangelistów podejmujących służbę poza obszarem jednej diecezji, za nadzór oraz koordynowanie ich służby, odpowiada Biskup Kościoła albo wskazany przez niego duchowny.
6. Podczas wykonywania swojej służby Ewangelista podlega także nadzorowi proboszcza miejsca, w którym ją w danym momencie prowadzi, w tym nie może sprawować posług religijnych bez jego zgody.
7. W przypadku prowadzenia przez Ewangelistę nauczania niezgodnego z normami określonymi w Deklaracji Wstępnej Zasadniczego Prawa Wewnętrznego lub działań na szkodę Kościoła lub naruszenie ogólnie przyjętych norm życia społecznego, Biskup Kościoła na wniosek Biskupa Diecezjalnego albo z własnej inicjatywy może odwołać Ewangelistę ze służby. Od decyzji Biskupa Kościoła o odwołaniu Ewangelisty ze służby przysługuje odwołanie do Konsystorza Kościoła, którego decyzja jest ostateczna.
8. Odwołanie ze służby następuje również w przypadku rezygnacji albo utraty warunków do pełnienia służby, o których mowa w § 246b ust. 1 pkt 1).

§ 246e

1. Służba Ewangelistów w Kościele może być prowadzona na podstawie umowy o wolontariat albo umowy zlecenia. Zawarcie innego typu umowy wymaga zgody Konsystorza.
2. Umowa o wolontariat albo umowa zlecenie są zawierane na czas oznaczony, nie dłuższy niż 5 lat.
3. W przypadku Ewangelistów pełniących służbę w obrębie jednej diecezji:
  - a) umowa, o której mowa w ust. 1 jest zawierana z Diecezją albo innym podmiotem, który zwróci się do Biskupa Diecezjalnego z wnioskiem o jej zawarcie i uzyska jego zgodę,
  - b) umowa, o której mowa w ust. 1 powinna obejmować co najmniej takie kwestie jak: zwrot kosztów dojazdów i ubezpieczenie od nieszczęśliwych wypadków, a także inne warunki wynikające z Pragmatyki Służbowej, w szczególności dotyczące jej rozwiązania,
  - c) odwołanie ze służby, o którym mowa w § 246d w każdym przypadku stanowi podstawę do rozwiązania umowy, o której mowa w ust 1.
4. W przypadku Misjonarzy oraz Ewangelistów pełniących służbę poza obszarem jednej diecezji stroną umowy jest Kościół albo jednostka ogólnokościelna wskazana przez Biskupa Kościoła, a postanowienia ust. 3 stosuje się odpowiednio.

§ 246f

1. Ogólny zakres czynności, jakie Ewangelisti mogą wykonywać w ramach swojej służby w Kościele, obejmuje w szczególności:
  - 1) wygłaszanie kazań;
  - 2) prowadzenie nabożeństw Słowa;

- 3) prowadzenia godzin biblijnych i innych spotkań poświęconych studiowaniu Słowa Bożego;
  - 4) inne działania zgodnie z zakresem ustalonym odpowiednio przez Biskupa Diecezjalnego lub Biskupa Kościoła, z wyłączeniem możliwości samodzielnego sprawowania Sakramentów, za wyjątkiem sytuacji określonych w przepisach prawa.
2. Ewangelista uczestnicząc czynnie w prowadzeniu nabożeństwa może używać stroju liturgicznego zgodnie z zapisami § 194 pkt h Pragmatyki Służbowej. Strój służbowy Ewangelisty w trakcie prowadzenia innych zajęć powinien być dostosowany do ich charakteru, przy jednoczesnym zachowaniu jego godności.
  3. Każdy Ewangelista ma obowiązek ustawicznego podnoszenia wiedzy teologicznej i dbałości o własną formację duchową, m.in. poprzez uczestnictwo w organizowanych w ramach Kościoła zajęciach, spotkaniach i rekolekcjach adresowanych do Ewangelistów.

§ 247

Wystąpienie z Kościoła Ewangelicko – Augsburskiego w RP jest równoznaczne z utratą wszelkich praw przysługujących członkom Kościoła, z wyjątkiem praw związanych z ochroną danych dotyczących takiej osoby i ich dochodzeniem przed kościelnym organem nadzoru właściwym dla ochrony danych osobowych.

§ 248

Wierni zobowiązani są do:

- respektowania chrześcijańskich zasad w życiu codziennym
- regularnego uczestnictwa w życiu nabożeństwowym i parafialnym
- przystępowania do Stołu Pańskiego

- opłacania składki kościelnej
- należytego poważania wszystkich współwyznawców, a w szczególności duchownych i władz Kościoła.

X. PRZEPISY KOŃCOWE

§ 265

(Uchylony)

§ 266

Wszelkie zmiany w Pragmatyce Służbowej Kościoła Ewangelicko – Augsburskiego w RP można dokonać uchwałą Synodu Kościoła.

§ 267

Niniejsza Pragmatyka Służbowa Kościoła Ewangelicko – Augsburskiego w RP wchodzi w życie z dniem 28 listopada 1999 roku.

§ 268

Z dniem wejścia w życie niniejszej Pragmatyki Służbowej traci moc dotychczasowa Pragmatyka Służbowa Kościoła Ewangelicko – Augsburskiego w PRL oraz Pragmatyka Służbowa dotycząca praw i obowiązków świeckich władz kościelnych, świeckich pracowników kościelnych oraz wszystkich wiernych zawarta w zbiorze przepisów prawnych Kościoła Ewangelicko – Augsburskiego w PRL (Wydawnictwo „Zwiastun” Warszawa 1972 r.)